

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 21. decembra 2023 *

Kazalo

I.	Pravni okvir	4
A.	Statut UEFA	4
B.	Predpisi UEFE in zveze URBSFA o „doma vzgojenih igralcih“	4
1.	Predpisi UEFE	4
2.	Predpisi zveze URBSFA	5
II.	Dejansko stanje v postopku v glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje	7
III.	Dopustnost	9
A.	Postopkovni pogoji za sprejetje predložitvene odločbe	9
B.	Vsebina predložitvene odločbe	10
C.	Resničnost spora in upoštevnost vprašanj, postavljenih Sodišču	11
D.	Čezmejna razsežnost spora o glavni stvari	11
IV.	Vprašanji za predhodno odločanje	12
A.	Uvodne pripombe	13
1.	Predmet postopka v glavni stvari	13
2.	Uporaba prava Unije za šport in dejavnosti športnih zvez	13
3.	Člen 165 PDEU	15
B.	Vprašanji za predhodno odločanje v delu, v katerem se nanašata na člen 101 PDEU	16
1.	Razlaga člena 101(1) PDEU	17

* Jezik postopka: francoščina.

a) Obstoje „sklepa podjetniškega združenja“	17
b) Prizadetost trgovine med državami članicami	17
c) Pojem ravnanja, katerega „cilj“ ali „posledica“ je škodovanje konkurenci, in določitev obstoja takega ravnanja	18
1) Določitev obstoja ravnanja, katerega „cilj“ je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence	18
2) Določitev obstoja ravnanja, katerega „posledica“ je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence	20
3) Opredelitev pravil, ki od klubov zahtevajo, da imajo v svojih ekipah minimalno kvoto tako imenovanih „doma vzgojenih“ igralcev, kot sklep podjetniškega združenja, katerega „cilj“ ali „posledica“ je omejevanje konkurence	20
d) Možnost obravnavanja nekaterih posebnih ravnanj tako, da ne spadajo pod člen 101(1) PDEU	22
2. Razlaga člena 101(3) PDEU	24
C. Vprašani za predhodno odločanje v delu, v katerem se nanašata na člen 45 PDEU	27
1. Obstoje posredne diskriminacije ali ovire za prosto gibanje delavcev	27
2. Obstoje morebitne utemeljitve	28
V. Stroški	30

„Predhodno odločanje – Konkurenca – Notranji trg – Predpisi, ki so jih uvedle mednarodne in nacionalne športne zveze – Poklicni nogomet – Subjekti zasebnega prava, ki imajo pooblastila za urejanje, nadzor in izrekanje sankcij – Pravila, ki profesionalnim nogometnim klubom nalagajo uporabo minimalnega števila tako imenovanih ‚doma vzgojenih‘ igralcev – Člen 101(1) PDEU – Sklep podjetniškega združenja, ki prizadene konkurenco – Pojma protikonkurenčnega ‚cilja‘ in ‚posledice‘ – Izjema na podlagi člena 101(3) PDEU – Pogoji – Člen 45 PDEU – Posredna diskriminacija na podlagi državljanstva – Oviranje prostega gibanja delavcev – Utemeljitev – Pogoji – Dokazno breme“

V zadevi C-680/21,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo tribunal de première instance francophone de Bruxelles (prvostopenjsko sodišče v Bruslju za postopke v francoščini, Belgija) z odločbo z dne 15. oktobra 2021, ki je na Sodišče prispela 11. novembra 2021, v postopku

UL,

SA Royal Antwerp Football Club

proti

Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA),

ob udeležbi

Union des associations européennes de football (UEFA),

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, L. Bay Larsen, podpredsednik, A. Arabadjiev, predsednik senata, K. Jürimäe, predsednica senata, C. Lycourgos, predsednik senata, in O. Spineanu-Matei, predsednica senata, M. Safjan, sodnik, L. S. Rossi, sodnica, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, J. Passer (poročevalec), sodniki, M. L. Arastey Sahún, sodnica, in M. Gavalec, sodnik,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodna tajnica: M. Krausenböck, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. novembra 2022,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za UL J.-L. Dupont, S. Engelen, M. Hissel in F. Stockart, odvetniki,
- za SA Royal Antwerp Football Club J.-L. Dupont, M. Hissel in F. Stockart, odvetniki,
- za Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA) N. Cariat, E. Matthys in A. Stévenart, odvetniki,
- za Union des associations européennes de football (UEFA) B. Keane, D. Slater in D. Waelbroeck, odvetniki,
- za belgijsko vlado P. Cottin, J.-C. Halleux, C. Pochet in L. Van den Broeck, agenti,
- za grško vlado K. Boskovits, agent,
- za poljsko vlado B. Majczyna, A. Kramarczyk–Szaładzińska in M. Wiącek, agenti,
- za portugalsko vlado P. Barros da Costa, R. Capaz Coelho in C. Chambel Alves, agenti,
- za romunsko vlado L.-E. Bațagoi, E. Gane, L. Lițu in A. Rotăreanu, agentke,
- za švedsko vlado H. Eklinder, J. Lundberg, C. Meyer-Seitz, A. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, R. Shahsavan Eriksson, H. Shev in O. Simonsson, agenti,
- za Evropsko komisijo S. Baches Opi, B.-R. Killmann, D. Martin in G. Meessen, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 9. marca 2023

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 45 in 101 PDEU.
- 2 Navedeni predlog je bil vložen v okviru spora med osebo UL in SA Royal Antwerp Football Club (nogometni klub Royal Antwerp, v nadaljevanju: Royal Antwerp) ter Union royale belge des sociétés de football association ASBL (belgijska kraljeva nogometna zveza, v nadaljevanju: URBSFA) zaradi predloga za razveljavitev arbitražne odločbe, s katero je bila ničnostna in odškodninska tožba osebe UL in kluba Royal Antwerp proti Union des associations européennes de football (evropsko združenje nogometnih zvez, v nadaljevanju: UEFA) in zvezi URBSFA zavržena kot delno nedopustna in zavržena kot delno neutemeljena.

I. Pravni okvir

A. Statut UEFA

- 3 UEFA je zasebnopravno združenje s sedežem v Švici. V skladu s členom 2 njegovega statuta v različici, sprejeti leta 2021 (v nadaljevanju: statut UEFE), so njegovi cilji zlasti „obravnavati vse zadeve, povezane z evropskim nogometom“, „spremljati in nadzorovati razvoj nogometa v Evropi v vseh njegovih oblikah“ ter „pripravljati in organizirati mednarodna tekmovanja in turnirje v nogometu v vseh njegovih oblikah na evropski ravni“.
- 4 V skladu s členom 5 statuta UEFE lahko postane članica UEFE vsaka zveza, ki ima sedež v evropski državi, ki jo večina članic Organizacije združenih narodov (OZN) priznava kot neodvisno državo, in je odgovorna za organizacijo nogometa v tej državi. V skladu s členom 7a tega statuta tak status pomeni obveznost zadevnih zvez, da spoštujejo zlasti statut, pravilnike in sklepe UEFE ter zagotovijo, da jih v državi, pod katero spadajo, spoštujejo njim podrejene profesionalne lige ter klubi in igralci. V praksi je trenutno v UEFI včlanjenih več kot 50 nacionalnih nogometnih zvez.
- 5 V skladu s členoma 11 in 12 navedenega statua sta organa UEFE zlasti „najvišji organ“, znan kot „kongres“, in „izvršni odbor“.

B. Predpisi UEFE in zveze URBSFA o „doma vzgojenih igralcih“

1. Predpisi UEFE

- 6 Izvršni odbor UEFE je 2. februarja 2005 sprejel pravila, ki določajo, da morajo profesionalni nogometni klubi, ki sodelujejo na mednarodnih medklubskih nogometnih tekmovanjih, ki jih organizira UEFA, v zapisnik vpisati največ 25 igralcev, med katerimi mora biti minimalno število igralcev, ki so opredeljeni kot „doma vzgojeni igralci“ in kot igralci, ki so se ne glede na svoje državljanstvo med 15. in 21. letom starosti vsaj tri leta usposabljali v svojem klubu ali drugem klubu, včlanjenim v isto nacionalno nogometno zvezo (v nadaljevanju: pravila o „doma vzgojenih igralcih“).
- 7 Kongres UEFE je 21. aprila 2005 na srečanju vseh nacionalnih nogometnih zvez, ki so članice UEFE, v Talinu (Estonija) (v nadaljevanju: kongres v Talinu) odobril pravila o „doma vzgojenih igralcih“.

- 8 Od sezone 2007/2008 ta pravila določajo, da morajo profesionalni nogometni klubi, ki sodelujejo v mednarodnem medklubskem nogometnem tekmovanju, ki ga organizira UEFA, v zapisnik vpisati najmanj osem „doma vzgojenih igralcev“ s seznama največ 25 igralcev. Od teh osmih igralcev so se morali vsaj štirje usposabljati v klubu, ki jih je vpisal na seznam.

2. Predpisi zveze URBSFA

- 9 URBSFA je združenje s sedežem v Belgiji. Njegov namen je zagotoviti organizacijo in spodbujanje nogometa v tej državi članici. Iz tega naslova je član UEFA in Fédération internationale de football association (mednarodna nogometna zveza, v nadaljevanju: FIFA).
- 10 Leta 2011 je zveza URBSFA v svoje zvezne predpise vključila pravila o „doma vzgojenih igralcih“.
- 11 V različici, ki se je uporabljala med arbitražnim postopkom, ki je tekel pred postopkom v glavni stvari, so ta pravila določala:

„Člen P335.11 – Profesionalni nogometni ligi 1A in 1B: pošiljanje seznama ‚Squad size limit‘

1. Sezname, ki se pošljejo

11. Vsi profesionalni klubi v ligah 1A in 1B morajo [...] poslati naslednja seznama in ju posodobljati:

– seznam največ 25 igralcev [...], med katerimi se je jih moralo najmanj osem usposabljati v belgijskih klubih v smislu [člena] P1422.12, pri čemer morajo najmanj trije igralci izpolnjevati dodatni pogoj iz [člena] P1422.13. Če te minimalne zahteve niso izpolnjene, teh igralcev ne morejo nadomestiti igralci, ki ne izpolnjujejo teh pogojev.

[...]

Člen P1422 – Obvezni vpis v zapisnik

1. Za prve ekipe profesionalnih nogometnih klubov:

11. Profesionalni nogometni klubi morajo v okviru svojega sodelovanja na uradnih tekmovanjih prvih ekip [...] v zapisniku navesti najmanj šest igralcev, ki so se usposabljali v belgijskem klubu, od katerih morata najmanj dva izpolnjevati dodatni pogoj iz točke 13 spodaj. Če klub ne more vpisati minimalnega števila igralcev, zahtevanega v prejšnjem odstavku, teh igralcev ne more nadomestiti z vpisom igralcev, ki ne izpolnjujejo teh pogojev.

12. Igralci, ki so bili najmanj tri cele sezone registrirani za klub v Belgiji, se štejejo za igralce, ki so se usposabljali v belgijskem klubu pred dopolnjenim 23. letom.

13. Dodatni pogoj izpolnjujejo igralci, ki so bili pred dopolnjenim 21. letom najmanj tri cele sezone člani kluba v Belgiji.

[...]

15. Klubi v profesionalnih nogometnih ligah 1A in 1B lahko v zapisnik vpišejo samo igralce, ki so navedeni na klubovih seznamih ‚Squad size limit‘ ([člen] P335).

16. V primeru kršitve zgoraj navedenih pravil pristojni organ zveze naloži sankcije, ki so določene za vpis neregistriranih igralcev [...], z izjemo glob.“

- 12 Ta pravila so bila pozneje spremenjena. V različici, na katero se sklicuje predložitveno sodišče v svojem predlogu za sprejetje predhodne odločbe, se glasijo takole:

„Člen B4.1[12]

Za udeležbo na uradnih tekmah prvih ekip klubov v tekmovalnem nogometu veljajo posebni pogoji za profesionalni in amaterski nogomet.

Člen P

Vsi profesionalni klubi v ligah 1A in 1B morajo poslati naslednja seznama [...] in ju posodabljati:

1° seznam največ 25 igralcev [...], med katerimi se jih je moralo najmanj osem usposabljati v belgijskih klubih (to so igralci, ki so bili pred dopolnjenim 23. letom najmanj tri cele sezone registrirani za klub v Belgiji), pri čemer morajo najmanj trije igralci izpolnjevati dodatni pogoj, v skladu s katerim morajo ta pogoj izpolniti pred dopolnjenim 21. letom. Če te minimalne zahteve niso izpolnjene, teh igralcev ne morejo nadomestiti igralci, ki ne izpolnjujejo teh pogojev.

[...]

Da je igralec lahko vpisan na seznam ‚Squad size limit‘:

- mora biti član zveze ali začasno registriran za klub, ki zahteva vpis, in
- če gre za plačanega športnika, ki ni državljan države članice [Evropske gospodarske skupnosti (EGS)], je treba predložiti kopijo še vedno veljavnega enotnega dovoljenja ali uradnega potrdila, ki ga izda lokalna uprava v kraju njegovega prebivališča v Belgiji, s katerim se potrjuje, da se je plačani športnik prijavil na upravi, da se mu lahko izda enotno dovoljenje, do katerega je upravičen [...];
- mora izpolnjevati pogoje za registracijo. Spremembe tega seznama lahko potrdi samo uprava zveze.

[...]

Člen B6.109

Za vpis igralcev v zapisnik veljajo te obveznosti.

Člen P

Za prve ekipe profesionalnih nogometnih klubov veljajo te določbe:

Profesionalni nogometni klubi morajo v okviru sodelovanja njihovih prvih ekip na uradnih tekmovanjih v zapisniku navesti najmanj šest igralcev, ki so se usposabljali v belgijskem klubu, od katerih morata najmanj dva izpolnjevati spodaj navedeni dodatni pogoj.

Če klub ne more vpisati minimalnega števila igralcev, zahtevanega v prejšnjem odstavku, teh igralcev ne more nadomestiti z vpisom igralcev, ki ne izpolnjujejo teh pogojev.

- Igralci, ki so bili najmanj tri cele sezone registrirani za klub v Belgiji se štejejo za igralce, ki so se usposabljali v belgijskem klubu pred dopolnjenim 23. letom.
- Dodatni pogoj izpolnjujejo igralci, ki so bili pred dopolnjenim 21. letom najmanj tri cele sezone člani kluba v Belgiji.

[...]

Klubi v profesionalnih nogometnih ligah 1A in 1B lahko v zapisnik vpišejo samo igralce, ki so navedeni na klubovih seznamih ‚Squad size limit‘.

V primeru kršitve zgoraj navedenih pravil pristojni organ zveze naloži sankcije, ki so določene za vpis neregistriranih igralcev, z izjemo glob.“

II. Dejansko stanje v postopku v glavni stvari in vprašnji za predhodno odločanje

- 13 UL je profesionalni nogometaš, ki ima poleg belgijskega državljanstva tudi državljanstvo tretje države. Že več let poklicno igra v Belgiji. Najprej je igral za klub Royal Antwerp, profesionalni nogometni klub s sedežem v Belgiji, nato pa za nek drug profesionalni nogometni klub.
- 14 Oseba UL je 13. februarja 2020 pri Cour Belge d'Arbitrage pour le Sport (belgijsko razsodišče za šport, v nadaljevanju: CBAS) vložila tožbo, s katero je med drugim predlagala, naj se ugotovi, da so pravila o „doma vzgojenih igralcih“, ki sta jih sprejeli UEFA in zveza URBSFA, nična po samem zakonu, ker kršijo člena 45 in 101 PDEU, ter naj se ji povrne škoda, ki ji je bila povzročena s temi pravili. Klub Royal Antwerp je nato priglasi intervencijo v postopku in tudi sam predlagal, naj se mu povrne škoda, povzročena s temi pravili.
- 15 CBAS je z arbitražno odločbo z dne 10. julija 2020 odločilo, da sta ta zahtevka nedopustna v delu, ki se nanaša na pravila o „doma vzgojenih igralcih“, ki jih je sprejela UEFA, in dopustna, vendar neutemeljena v delu, ki se nanaša na pravila, ki jih je sprejela zveza URBSFA.
- 16 V zvezi s pravili, ki jih je sprejela UEFA, ki ni bila stranka v arbitražnem postopku, je CBAS med drugim odločilo, da jih, ker so posebna in se razlikujejo od pravil, ki so jih sprejele različne nacionalne nogometne zveze, ki so članice UEFE, vključno z zvezo URBSFA, ni mogoče šteti za rezultat omejevalnega sporazuma med temi različnimi subjekti v smislu člena 101(1) PDEU.
- 17 V zvezi s pravili, ki jih je sprejela zveza URBSFA, je CBAS v bistvu najprej na eni strani menilo, da ne kršijo prostega gibanja delavcev, ki ga zagotavlja člen 45 PDEU, ker se uporabljajo brez razlikovanja, ker ne ustvarjajo neposredne ali posredne diskriminacije na podlagi državljanstva in ker so v vsakem primeru utemeljena z legitimnimi cilji, potrebna za doseganje teh ciljev in sorazmerna glede na ta namen. Na drugi strani pa je razsodilo, da ta pravila niso imela niti za cilj niti ni bila njihova posledica omejevanje konkurence ter da so bila poleg tega nujna in sorazmerna za doseganje legitimnih ciljev, tako da tudi niso kršila člena 101(1) PDEU.
- 18 Posledično je CBAS zavrnilo zahtevka osebe UL in kluba Royal Antwerp.

- 19 Oseba UL in klub Royal Antwerp sta s pozivom, vročenim 1. septembra 2020, začela postopek pri tribunal de première instance francophone de Bruxelles (prvostopenjsko sodišče v Bruslju za postopke v francoščini, Belgija) proti zvezi URBSFA z namenom doseči razveljavitev arbitražne odločbe, ker naj bi bila ta v nasprotju z javnim redom v smislu člena 1717 belgijskega Code judiciaire (zakonika o sodiščih).
- 20 V utemeljitev svojih predlogov tožeči stranki v bistvu navajata, prvič, da pravila o „doma vzgojenih igralcih“, ki sta jih sprejeli UEFA in zveza URBSFA, izvajajo splošni načrt, katerega cilj in učinek je omejevanje konkurence v smislu člena 101(1) PDEU. Drugič, ta pravila kršijo svobodo gibanja delavcev, ki jo zagotavlja člen 45 PDEU, ker omejujejo tako možnost profesionalnega nogometnega kluba, kot je klub Royal Antwerp, da zaposli igralce, ki ne izpolnjujejo zahteve glede lokalnih ali nacionalnih korenin, ki jih ta pravila določajo, in da ti igralci zanj nastopajo na tekmi, kot tudi možnost igralca, kot je oseba UL, da se zaposli pri klubu, v zvezi s katerim se ne more sklicevati na take korenine, in nastopa zanj.
- 21 UEFA je 9. novembra 2021 vložila predlog za intervencijo v podporo predlogom zveze URBSFA.
- 22 S sodbo, izdano 26. novembra 2021, torej po datumu, ko je Sodišče prejelo ta predlog za sprejetje predhodne odločbe, je bila intervencija UEFE razglašena za dopustno. Predložitveno sodišče je 13. decembra 2021 v skladu s členom 97(2) Poslovnika Sodišča obvestilo Sodišče o vstopu te nove stranke v postopek v glavni stvari.
- 23 V predložitveni odločbi je tribunal de première instance francophone de Bruxelles (prvostopenjsko sodišče v Bruslju za postopke v francoščini) na prvem mestu poudarilo, da arbitražna odločba, ki je predmet postopka v glavni stvari, tako v delu, v katerem ugotavlja delno nedopustnost zahtevkov osebe UL in kluba Royal Antwerp, kot tudi v delu, v katerem ju v preostalem delu zavrne kot neutemeljena, temelji na razlagi in uporabi dveh določb prava Unije, in sicer členov 45 in 101 PDEU, katerih neupoštevanje je mogoče opredeliti kot „kršitev javnega reda“ v smislu člena 1717 belgijskega zakonika o sodiščih, ob upoštevanju njune narave in upoštevne sodne prakse Sodišča (sodbi z dne 1. junija 1999, Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, in z dne 26. oktobra 2006, Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675).
- 24 Predložitveno sodišče na drugem mestu meni, da za izdajo sodbe potrebuje pojasnila Sodišča glede razlage členov 45 in 101 PDEU. To sodišče v bistvu sprašuje, prvič, ali je pravila o „doma vzgojenih igralcih“, ki sta jih sprejeli UEFA in zveza URBSFA, mogoče opredeliti kot „sporazum med podjetji“, „sklep podjetniškega združenja“ ali „usklajeno ravnanje“ v smislu člena 101 PDEU. Drugič, sprašuje, ali so ta pravila v skladu s prepovedjo omejevalnih sporazumov iz navedenega člena in s prostim gibanjem delavcev, ki ga zagotavlja člen 45 PDEU, ter ali so ta pravila morda utemeljena, ustrezna, potrebna in sorazmerna. V tem okviru se to sodišče sklicuje med drugim na sporočilo za javnost, ki ga je objavila Evropska komisija, in na študijo, opravljeno v imenu te institucije, katere „glavna ugotovitev“ je, da lahko zadevna pravila učinkujejo posredno diskriminatorno glede na državljanstvo in omejevalno na prosto gibanje delavcev, pri čemer pa ni dokazano, da so sorazmerna z omejenimi koristmi, ki izhajajo iz njih, z vidika tekmovalnega ravnovesja med nogometnimi klubi in usposabljanja igralcev glede na manj omejevalne alternativne ukrepe, ki se zdijo mogoči.

25 V teh okoliščinah je tribunal de première instance francophone de Bruxelles (prvostopenjsko sodišče v Bruslju za postopke v francoščini) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

- „1. Ali je treba člen 101 PDEU razlagati tako, da nasprotuje načrtu v zvezi z ‚doma vzgojenimi igralci‘, ki ga je 2. februarja 2005 sprejel izvršni odbor UEFE, ki ga je 21. aprila 2005 52 zvez, ki so članice UEFE, odobrilo na kongresu v Talinu in ki se izvaja s pravilniki, ki so jih sprejele UEFA in zveze, ki so njene članice?
2. Ali je treba člena 45 in 101 PDEU razlagati tako, da nasprotujeta uporabi pravil o vpisu doma vzgojenih igralcev v zapisnik in njihovem vrstnem redu, ki so formalizirana v členih P335.11 in P1422 pravilnika zveze URBSFA ter povzeta v členu B4.1[12] pod naslovom 4 in členu B6.109 pod naslovom 6 novega pravilnika zveze URBSFA?“

III. Dopustnost

- 26 Zveza URBSFA, UEFA, romunska vlada in Komisija so izpodbijale dopustnost obeh vprašanj predložitvenega sodišča.
- 27 Argumenti, ki jih navajajo v zvezi s tem, so v bistvu štirje. Zajemajo, prvič, argumente postopkovne narave, in sicer da je bila predložitvena odločba sprejeta, preden je bila UEFI dovoljena intervencija in je torej bila zaslišana v postopku v glavni stvari. Drugič, navajajo se argumenti formalne narave, v skladu s katerimi vsebina te odločbe ne izpolnjuje zahtev iz člena 94(a) Poslovnika, ker ne navaja dovolj podrobno pravnega in dejanskega okvira, v katerem nacionalno sodišče Sodišču postavlja vprašanja, kar bi lahko zadevnim strankam preprečilo, da se učinkovito opredelijo do vprašanja, o katerem je treba odločiti. Tretjič, navajajo se vsebinski argumenti, ki se nanašajo na hipotetičnost predloga za sprejetje predhodne odločbe, saj ni dejanskega spora, zaradi razrešitve katerega bi Sodišče moralo sprejeti razlagalno odločbo. Tak položaj izhaja zlasti iz dejstva, da pravila o „doma vzgojenih igralcih“ niso preprečevala, da bi se oseba UL zaposlila v klubu Royal Antwerp ter nastopala na tekmi zanj, nato pa se zaposlila v drugem profesionalnem nogometnem klubu in nastopala na tekmi zanj. Četrto, spor o glavni stvari bi bilo treba obravnavati kot „povsem notranji“ glede na člen 45 PDEU in kot spor, ki ne more „prizadeti trgovine med državami članicami“ v smislu člena 101 PDEU, glede na to, da gre za spor *inter partes*, glede na državljanstvo osebe UL, sedež kluba Royal Antwerp in omejen geografski obseg pravil, ki jih je sprejela zveza URBSFA.

A. Postopkovni pogoji za sprejetje predložitvene odločbe

- 28 Sodišče v okviru postopka predhodnega odločanja glede na razdelitev nalog med njim in nacionalnimi sodišči ni pristojno, da preveri, ali je bila predložitvena odločba sprejeta v skladu z nacionalnimi pravili o organizaciji sodišč in sodnih postopkih. Poleg tega je Sodišče vezano na to odločbo, če ni bila razveljavljena v okviru pravnih sredstev, ki so morebiti določena v nacionalnem pravu (sodbi z dne 14. januarja 1982, Reina, 65/81, EU:C:1982:6, točka 7, in z dne 29. marca 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, točka 70).
- 29 V obravnavani zadevi torej ni naloga Sodišča, da zavzame stališče o morebitnih posledicah, ki jih lahko ima v okviru postopka v glavni stvari in na podlagi nacionalnih pravil o sodnem postopku, ki se zanj uporabljajo, vstop nove stranke v postopek po sprejetju predložitvene odločbe.

- 30 Poleg tega je treba v zvezi s postopkom pred izdajo te sodbe poudariti, da člen 97(2) Poslovnika določa, da če je nova stranka vstopila v postopek v glavni stvari kot intervenientka, postopek pred Sodiščem pa že poteka, sprejme ta stranka postopek v tistem stanju, v katerem je, ko je Sodišče obveščeno o njenem vstopu. Poleg tega je treba v obravnavani zadevi ugotoviti, da je bila ta stranka glede na stanje tega postopka v času, ko je bilo Sodišče obveščeno o vstopu UEFE v postopek v glavni stvari, ne le obveščena o vseh procesnih aktih, ki so že bili vročeni drugim zainteresiranim subjektom, kot je predvideno v isti določbi, temveč je tudi lahko predložila in je nato dejansko predložila stališča med pisnim delom postopka in nato na obravnavi.

B. Vsebina predložitvene odločbe

- 31 Postopek predhodnega odločanja, določen v členu 267 PDEU, je instrument sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, s katerim prvo zagotavlja drugim razlago prava Unije, ki jo potrebujejo za odločanje v sporih, ki jih obravnavajo. Iz ustaljene sodne prakse, ki se zdaj odraža v členu 94(a) in (b) Poslovnika, izhaja, da nujnost razlage prava Unije, ki je koristna za nacionalno sodišče, od tega sodišča zahteva, da opredeli dejanski in pravni okvir, v katerega se umeščajo vprašanja, ki jih postavlja, ali vsaj pojasni dejanske okoliščine, ki so podlaga za ta vprašanja. Poleg tega mora predlog za sprejetje predhodne odločbe, kot določa člen 94(c) Poslovnika, nujno vsebovati razloge, ki so predložitvenemu sodišču vzbudili dvom glede razlage ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije, in pojasnitev zveze, ki po mnenju predložitvenega sodišča obstaja med temi določbami in nacionalno ureditvijo, ki jo je treba uporabiti v sporu o glavni stvari. Te zahteve so posebej pomembne na področjih, za katera so značilni zapleteni dejanski in pravni položaji, kot je področje konkurence (glej v tem smislu sodbi z dne 27. novembra 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, točka 83, in z dne 29. junija 2023, Super Bock Bebidas, C-211/22, EU:C:2023:529, točki 23 in 24).
- 32 Poleg tega morajo podatki, navedeni v predložitvenih odločbah, omogočiti ne samo Sodišču, da poda koristne odgovore, ampak tudi vladam držav članic in drugim zainteresiranim strankam, da predstavijo svoja stališča v skladu s členom 23 Statuta Sodišča Evropske unije (glej v tem smislu sodbi z dne 1. aprila 1982, Holdijk in drugi, od 141/81 do 143/81, EU:C:1982:122, točka 7, in z dne 11. aprila 2000, Deliège, C-51/96 in C-191/97, EU:C:2000:199, točka 31).
- 33 V obravnavanem primeru predlog za sprejetje predhodne odločbe izpolnjuje zahteve, na katere je bilo opozorjeno v prejšnjih dveh točkah te sodbe. V predložitveni odločbi sta podrobno opisana dejanski in pravni okvir, v katerega sta umeščeni vprašanja, postavljeni Sodišču. Poleg tega so v tej odločbi kratko, vendar jasno navedeni dejanski in pravni razlogi, zaradi katerih je predložitveno sodišče menilo, da je treba predložiti ti vprašanja, ter povezava, ki po njegovem mnenju glede na sodno prakso Sodišča povezuje člena 45 in 101 PDEU s sporom o glavni stvari.
- 34 Poleg tega vsebina pisnih stališč, predloženih Sodišču, kaže na to, da njihovi avtorji niso imeli nobenih težav z razumevanjem dejanskega in pravnega okvira, v katerega sta umeščeni vprašanja, ki ju je predložilo predložitveno sodišče, z razumevanjem pomena in obsega dejanskih navedb, na katerih temeljita, z razumevanjem razlogov, zaradi katerih je predložitveno sodišče menilo, da ju je treba postaviti, in nazadnje s sprejetjem celovitega in koristnega stališča o teh vprašanjih.

C. Resničnost spora in upoštevnost vprašanj, postavljenih Sodišču

- 35 Le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu o glavni stvari in mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki bo izdana, je pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po predhodni odločbi, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih postavi Sodišču. Iz tega sledi, da za vprašanja, ki jih postavijo nacionalna sodišča, velja domneva upoštevnosti in da lahko Sodišče odločanje o teh vprašanjih zavrne, le če je očitno, da zahtevana razlaga ni v nikakršni zvezi z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki jih potrebuje, da bi lahko na navedena vprašanja koristno odgovorilo (glej v tem smislu sodbi z dne 16. decembra 1981, Foglia, 244/80, EU:C:1981:302, točki 15 in 18, in z dne 7. februarja 2023, Confédération paysanne in drugi (Naključna *in vitro* mutageneza), C-688/21, EU:C:2023:75, točki 32 in 33).
- 36 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da navedbe predložitvenega sodišča, povzete v točkah od 14 do 24 te sodbe, potrjujejo resničnost spora v postopku v glavni stvari. Poleg tega iz istih navedb izhaja, da dejstvo, da predložitveno sodišče v tem okviru Sodišče sprašuje o razlagi členov 45 in 101 PDEU, ni očitno brez zveze z resničnostjo in predmetom spora o glavni stvari.
- 37 Iz teh navedb je namreč razvidno, prvič, da to sodišče obravnava tožbo za razveljavitev arbitražne odločbe, s katero je CBAS zavrglo kot delno nedopustno in zavrnilo kot delno neutemeljeno ničnostno in odškodninsko tožbo, ki sta jo oseba UL in klub Royal Antwerp vložila zoper pravila zveze URBSFA in UEFA v zvezi z „doma vzgojenimi igralci“. Drugič, arbitražna odločba temelji na razlagi in uporabi členov 45 in 101 PDEU. Tretjič, predložitveno sodišče pojasnjuje, da mora glede na predmet spora, ki ga obravnava, za izdajo sodbe zlasti preveriti, kako je CBAS razlagalo in uporabljalo člena 45 in 101 PDEU, da bi ugotovilo, ali je arbitražna odločba, ki jo je izdalo, v nasprotju z belgijskim javnim redom.

D. Čezmejna razsežnost spora o glavni stvari

- 38 Določbe Pogodbe DEU, ki se nanašajo na svobodo ustanavljanja, svobodo opravljanja storitev in prost pretok kapitala, se ne uporabljajo za položaje, v katerih so vsi elementi omejeni na samo eno državo članico (sodbi z dne 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, točka 47, in z dne 7. septembra 2022, Cilevičs in drugi, C-391/20, EU:C:2022:638, točka 31). Zato se lahko predlogi za sprejetje predhodne odločbe o razlagi teh določb v takih položajih v nekaterih posebnih primerih štejejo za dopustne le, če iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhajajo konkretni elementi, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti, da je zahtevana predhodna razlaga potrebna za odločitev o sporu zaradi povezave med predmetom ali okoliščinami tega spora in členi 49, 56 ali 63 PDEU, kot to zahteva člen 94 Poslovnika (glej v tem smislu sodbi z dne 15. novembra 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, točke od 50 do 55, in z dne 7. septembra 2022, Cilevičs in drugi, C-391/20, EU:C:2022:638, točka 34).
- 39 Vendar v obravnavanem primeru predloga za sprejetje predhodne odločbe ni mogoče šteti za nedopustnega, ker naj člen 45 PDEU, ki se nanaša na prosto gibanje delavcev, ne bi bil povezan s sporom o glavni stvari glede na to, da je ta spor „povsem notranje“ narave.
- 40 Na eni strani, čeprav je namreč res, da je spor o glavni stvari spor *inter partes*, da je oseba UL belgijska državljanka, da ima klub Royal Antwerp sedež v Belgiji in da so pravila, ki jih je sprejela zveza URBSFA, geografsko omejena na ozemlje te države članice, kot so pravilno poudarile nekatere zainteresirane stranke, ostaja dejstvo, da se ta spor nanaša na arbitražno odločbo,

v kateri je CBAS med drugim razlagalo in uporabilo člen 45 PDEU, kot je razvidno iz točke 17 te sodbe. Vprašanje, ali se ta člen uporabi v navedenem sporu, se torej nanaša na vsebino spora o glavni stvari in se nanj zato ni mogoče sklicevati, da bi izpodbijali dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe, ne da bi vnaprej določili izid spora.

- 41 Poleg tega so pravila UEFA in pravila zveze URBSFA, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, po mnenju predložitvenega sodišča tesno povezana, saj je zveza URBSFA kot članica UEFA dolžna spoštovati statut, pravilnike in sklepe UEFA, njena pravila o „doma vzgojenih igralcih“ pa se neposredno zgledujejo po pravilih, ki jih je UEFA pred tem sprejela in odobrila na kongresu v Talinu, kot je omenjeno v točki 7 te sodbe. Poleg tega so te dejanske in pravne povezave med pravili zveze URBSFA, pravili UEFA in pravom Unije v bistvu razlog, da je predložitveno sodišče v sodbi, navedeni v točki 22 te sodbe, razglasilo intervencijo UEFA za dopustno.
- 42 Na drugi strani se spor o glavni stvari hkrati nanaša na razlago in uporabo člena 101 PDEU s strani CBAS.
- 43 Če je za uporabo odstavka 1 tega člena med drugimi pogoji treba z zadostno stopnjo verjetnosti dokazati, da lahko sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje znatno prizadene trgovino med državami članicami, tako da neposredno ali posredno, dejansko ali potencialno vpliva na tržne tokove med državami članicami, kar lahko ovira vzpostavitev ali delovanje notranjega trga, se v skladu z ustaljeno sodno prakso za ta pogoj lahko šteje, da je izpolnjen v primeru ravnanj, ki se nanašajo na celotno ozemlje države članice (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2015, ING Pensii, C-172/14, EU:C:2015:484, točki 48 in 49 ter navedena sodna praksa).
- 44 Glede na to sodno prakso in glede na geografsko področje uporabe pravil, ki so predmet spora v postopku v glavni stvari, ter tesno povezavo med njimi ni mogoče trditi, da člen 101 PDEU ni povezan s sporom o glavni stvari, ker naj pravila, na katera se nanaša spor, ne bi mogla „prizadeti trgovine med državami članicami“.
- 45 Zato je predlog za sprejetje predhodne odločbe v celoti dopusten.

IV. Vprašnji za predhodno odločanje

- 46 S prvim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 101 PDEU razlagati tako, da nasprotuje pravilom, ki jih je sprejela zveza, odgovorna za organizacijo nogometnih tekmovanj na evropski ravni, in ki jih izvajajo tako ta zveza kot nacionalne nogometne zveze, ki so njene članice, in ki vsakemu klubu, ki sodeluje na teh tekmovanjih, nalagajo, da na seznam igralcev in v zapisnik vpiše minimalno število igralcev, ki so se usposabljali bodisi v tem klubu bodisi na ozemlju, za katero je pristojna nacionalna zveza, v katero je klub včlanjen.
- 47 Z drugim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člena 45 in 101 PDEU razlagati tako, da nasprotujeta pravilom, ki jih je sprejela zveza, odgovorna za organizacijo nogometnih tekmovanj na nacionalni ravni, ki od vsakega kluba, ki sodeluje na teh tekmovanjih, zahteva, da na svoj seznam igralcev in v zapisnik vpiše minimalno število igralcev, ki so se usposabljali na ozemlju, ki je v pristojnosti te zveze.
- 48 Glede na vsebino teh vprašanj in glede na naravo spora, v okviru katerega sta bili predloženi Sodišču, je treba pred njuno preučitvijo podati tri vrste uvodnih pripomb.

A. Uvodne pripombe

1. Predmet postopka v glavni stvari

- 49 Že iz samega besedila obeh vprašanj, postavljenih Sodišču, izhaja, da se v veliki meri prekrivata v delu, v katerem se nanašata na člen 101 PDEU. Predložitveno sodišče želi namreč dobiti pojasnila glede razlage tega člena, da bi lahko preverilo njegovo uporabo v arbitražni odločbi o skladnosti pravil o „doma vzgojenih igralcih“, kot so jih sprejele in izvajale UEFA in različne nacionalne nogometne zveze, ki so članice UEFE, vključno z zvezo URBSFA, s tem členom.
- 50 Po drugi strani pa se ti dve vprašanji razlikujeta, kolikor se nanašata na člen 45 PDEU, saj se le drugo vprašanje, ki se nanaša na pravila, ki jih je sprejela in jih izvaja zveza URBSFA, sklicuje na ta člen. V zvezi s tem je predložitveno sodišče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe navedlo, da ni njegova dolžnost predložiti vprašanja o skladnosti pravil, ki jih je sprejela in jih izvaja UEFA, s členom 45 PDEU. Je pa to sodišče v bistvu pojasnilo, da ne izključuje upoštevanja tega vprašanja v okviru presoje obstoja sporazuma, sklepa podjetniškega združenja ali usklajenega ravnanja v smislu člena 101 PDEU.
- 51 Glede na te različne dejavnike je treba vprašanji, ki ju je predložilo predložitveno sodišče, obravnavati skupaj, tako da se najprej razloži člen 101 PDEU in nato člen 45 PDEU.

2. Uporaba prava Unije za šport in dejavnosti športnih zvez

- 52 Vprašanji, postavljeni Sodišču, se nanašata na razlago členov 45 in 101 PDEU v okviru spora o pravilih, ki sta jih sprejela dva subjekta, ki sta glede na svoja statuta zasebnopravni združenji, pristojni za organizacijo in nadzor nogometa na evropski oziroma belgijski ravni, in ki določajo nekatere pogoje, ki jih spremljajo sankcije, glede sestave ekip, ki lahko sodelujejo na medklubskih nogometnih tekmovanjih.
- 53 V zvezi s tem je treba spomniti, da v obsegu, v katerem je izvajanje športa gospodarska dejavnost, zanj veljajo določbe prava Unije, ki se uporabljajo, kadar gre za tako dejavnost (v tem smislu glej sodbi z dne 12. decembra 1974, Walrave in Koch, 36/74, EU:C:1974:140, točka 4, in z dne 16. marca 2010, Olympique Lyonnais, C-325/08, EU:C:2010:143, točka 27).
- 54 Samo nekatera posebna pravila, ki so bila po eni strani sprejeta izključno iz negospodarskih razlogov in ki se po drugi strani nanašajo na vprašanja, ki zadevajo izključno šport, je treba obravnavati kot pravila, ki niso povezana z nobeno gospodarsko dejavnostjo. To velja zlasti za tiste, ki se nanašajo na izključitev tujih igralcev iz sestave ekip, ki sodelujejo na tekmovanjih med ekipami, ki zastopajo svojo državo, ali na določitev meril za razvrščanje, ki se uporabljajo za izbiro športnikov, ki posamično sodelujejo na tekmovanjih (glej v tem smislu sodbe z dne 12. decembra 1974, Walrave in Koch, 36/74, EU:C:1974:140, točka 8; z dne 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, točki 76 in 127, in z dne 11. aprila 2000, Deliège, C-51/96 in C-191/97, EU:C:2000:199, točke 43, 44, 63, 64 in 69).
- 55 Razen teh posebnih pravil lahko pravila, ki jih športne zveze sprejmejo z namenom urejanja zaposlovanja ali opravljanja storitev poklicnih ali polpoklicnih igralcev, in na splošno pravila, ki sicer formalno ne urejajo tega zaposlovanja ali opravljanja storitev, vendar neposredno vplivajo na to zaposlovanje ali opravljanje storitev, spadajo na področje uporabe členov 45 in 56 PDEU (glej v tem smislu sodbe z dne 12. decembra 1974, Walrave in Koch, 36/74, EU:C:1974:140,

točke 5, od 17 do 19 in 25; z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točke 75, od 82 do 84, 87, 103 in 116; z dne 12. aprila 2005, *Simutenkov*, C-265/03, EU:C:2005:213, točka 32, in z dne 16. marca 2010, *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, točki 28 in 30).

- 56 Podobno pravila, ki jih sprejmejo te zveze, in, širše, ravnanja zvez, ki so ta pravila sprejele, spadajo na področje uporabe določb Pogodbe DEU v zvezi s konkurenčnim pravom, če so izpolnjeni pogoji za uporabo teh določb (glej v tem smislu sodbo z dne 18. julija 2006, *Meca-Medina in Majcen/Komisija*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, točke od 30 do 33), kar pomeni, da je te zveze mogoče opredeliti kot „podjetja“ v smislu členov 101 in 102 PDEU ali da je zadevna pravila mogoče opredeliti kot „sklepe podjetniških združenj“ v smislu člena 101 PDEU.
- 57 Splošneje povedano, ker taka pravila torej spadajo na področje uporabe navedenih določb Pogodbe DEU, jih je treba, kadar določajo zahteve, ki se uporabljajo za posameznike, zasnovati in izvajati v skladu s splošnimi načeli prava Unije, zlasti z načeloma prepovedi diskriminacije in sorazmernosti (glej v tem smislu sodbo z dne 13. junija 2019, *TopFit in Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, točke 60, 65 in 66, ter navedena sodna praksa).
- 58 Vendar pravila, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, ne glede na to, ali izvirajo iz UEFA ali zveze URBSFA, ne spadajo med pravila, za katera bi bilo mogoče uporabiti izjemo iz točke 54 te sodbe, za katero je Sodišče že večkrat spomnilo, da mora ostati omejena na lastni namen in se nanjo ni mogoče sklicevati, da bi športno dejavnost izključili s področja uporabe določb Pogodbe DEU, ki se nanašajo na gospodarsko pravo Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 14. julija 1976, *Donà*, 13/76, EU:C:1976:115, točki 14 in 15, ter z dne 18. julija 2006, *Meca-Medina in Majcen/Komisija*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, točka 26).
- 59 Nasprotno, čeprav ta pravila formalno ne urejajo delovnih pogojev igralcev, je treba šteti, da neposredno vplivajo na to delo, saj določajo nekatere pogoje, katerih neupoštevanje je sankcionirano, za sestavo ekip, ki lahko sodelujejo na medklubskih nogometnih tekmovanjih, in posledično za sodelovanje samih igralcev na teh tekmovanjih (glej v tem smislu sodbo z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točki 116 in 119).
- 60 Natančneje, iz navedb predložitvenega sodišča izhaja, da ta pravila v bistvu določajo, da morajo profesionalni nogometni klubi, ki sodelujejo na teh tekmovanjih, v zapisnik vpisati minimalno število „doma vzgojenih igralcev“, sicer jim grozijo sankcije. V pravilih, ki jih je sprejela UEFA, se ta izraz uporablja ne le za igralce, ki jih je usposobil klub, ki jih zaposluje, temveč tudi za igralce, ki jih je usposabljal drug klub, včlanjen v isto nacionalno nogometno zvezo. V tistih, ki jih je sprejela zveza URBSFA, je ta izraz uporabljen izključno za igralce, ki jih je usposabljal „belgijski klub“, torej kateri koli klub, ki je včlanjen v to zvezo. Dejstvo, da taka pravila s tem omejujejo možnost klubov, da vpišejo igralce v zapisnik in s tem lahko ti igralci nastopijo na zadevni tekmi, ne pa formalne možnosti zaposlitve teh igralcev, ni pomembno, ker je sodelovanje na tekmah in tekmovanjih bistveni namen dejavnosti igralcev in je posledično omejena tudi ta možnost zaposlitve (glej v tem smislu sodbi z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točka 120, in z dne 13. aprila 2000, *Lehtonen in Castors Braine*, C-176/96, EU:C:2000:201, točka 50).
- 61 Poleg tega je treba glede na to, da je sestava ekip eden od bistvenih parametrov tekmovanj, na katerih tekmujejo profesionalni nogometni klubi, in da ta tekmovanja povzročijo gospodarsko dejavnost, za pravila, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, šteti, da neposredno vplivajo na pogoje za opravljanje te gospodarske dejavnosti in na konkurenco med profesionalnimi nogometnimi klubi, ki opravljajo to dejavnost.

62 Zato pravila UEFA in zveze URBSFA, v zvezi s katerimi je predložitveno sodišče Sodišču postavilo vprašanje, spadajo na področje uporabe členov 45 in 101 PDEU.

3. Člen 165 PDEU

63 Večina strank v postopku v glavni stvari in nekatere vlade, ki so sodelovale v postopku pred Sodiščem, so se na različne načine izrekle o posledicah, ki bi jih lahko imel člen 165 PDEU v okviru odgovorov na vprašanji predložitvenega sodišča.

64 V zvezi s tem je treba poudariti, prvič, da je treba člen 165 PDEU razumeti ob upoštevanju člena 6(e) PDEU, ki določa, da je Unija pristojna za izvajanje ukrepov za podporo, uskladitev ali dopolnitev ukrepov držav članic, med drugim na področju izobraževanja, poklicnega usposabljanja, mladine in športa. Člen 165 PDEU namreč konkretizira to določbo tako, da natančno navede tako cilje, ki so določeni za dejavnost Unije na zadevnih področjih, kot tudi sredstva, ki se lahko uporabijo kot prispevek k uresničevanju teh ciljev.

65 Tako v zvezi s cilji, ki so določeni za dejavnost Unije na področju športa, člen 165 PDEU v odstavku 1, drugi pododstavek, določa, da Unija prispeva k spodbujanju evropske razsežnosti v športu ob upoštevanju njegove posebne narave, na prostovoljstvu temelječih struktur in njegove družbene in vzgojne vloge, v odstavku 2, zadnja alineja, pa, da so cilji dejavnosti Unije na tem področju razvijanje evropske razsežnosti v športu s spodbujanjem pravičnosti in odprtosti pri športnih tekmovanjih in sodelovanja med organi, odgovornimi za šport, ter z varovanjem telesne in moralne integritete športnikov, zlasti najmlajših.

66 Kar zadeva sredstva, s katerimi se lahko prispeva k uresničevanju teh ciljev, člen 165 PDEU v odstavku 3 določa, da Unija spodbuja sodelovanje s tretjimi državami in pristojnimi mednarodnimi organizacijami na področju športa, v odstavku 4 pa, da lahko Evropski parlament in Svet Evropske unije po rednem zakonodajnem postopku ali Svet sam na predlog Komisije sprejmeta spodbujevalne ukrepe oziroma priporočila.

67 Drugič, kot je razvidno iz besedila člena 165 PDEU in iz besedila člena 6(e) PDEU, so avtorji pogodb nameravali s tema določbama podeliti Uniji podporno pristojnost, ki ji omogoča, da ne izvaja „politike“, kot je predvideno v drugih določbah Pogodbe DEU, temveč „dejavnost“ na številnih posebnih področjih, med katerimi je šport. Navedeni določbi tako predstavljata pravno podlago, ki Uniji dovoljuje izvajanje te pristojnosti pod pogoji in z omejitvami, ki jih določata, med katerimi je v skladu s členom 165(4), prva alineja, PDEU izključitev kakršne koli harmonizacije zakonov in drugih predpisov, sprejetih na nacionalni ravni. Poleg tega ta podpora pristojnost Uniji omogoča, da v skladu s členom 6 PDEU sprejme pravne akte izključno za podporo, uskladitev ali dopolnitev ukrepov držav članic.

68 Posledično in kot je razvidno tudi iz okvira, v katerega je umeščen člen 165 PDEU, zlasti iz tega, da je v tretjem delu Pogodbe DEU, ki je posvečen „notranjim politikam in ukrepom Unije“, in ne v prvem delu te pogodbe, ki vsebuje načelne določbe, med katerimi so pod naslovom II „[s]plošne določbe“, ki se nanašajo zlasti na spodbujanje visoke stopnje zaposlenosti, zagotavljanje ustrezne socialne zaščite, boj proti vsakršni diskriminaciji, varstvo okolja ali celo varstvo potrošnikov, ta člen določba, ki bi se uporabljala na splošno in počez.

69 Iz tega izhaja, da morajo pristojne institucije Unije sicer upoštevati različne dejavnike in cilje, naštete v členu 165 PDEU, ko na podlagi tega člena in v skladu s pogoji, ki jih določa, sprejemajo spodbujevalne ukrepe ali priporočila na področju športa, vendar teh različnih dejavnikov in ciljev

ter teh spodbujevalnih ukrepov in priporočil ni treba obvezno vključiti ali upoštevati pri uporabi predpisov, za razlago katerih se nacionalno sodišče obrača na Sodišče, ne glede na to, ali se ti predpisi nanašajo na prosto gibanje delavcev (člen 45 PDEU) ali na konkurenčno pravo (člen 101 PDEU). Na splošno člena 165 PDEU niti ni mogoče šteti za posebno pravilo, ki bi šport izvzelo iz vseh ali nekaterih drugih določb primarnega prava Unije, ki jih je mogoče uporabiti zanj, ali ki bi zahtevalo, da se ga v okviru te uporabe obravnava posebej.

- 70 Tretjič, kot je Sodišče že večkrat poudarilo, dejstvo je, da ima športna dejavnost za Unijo in njene državljane velik družbeni in izobraževalni pomen, ki se zdaj odraža v členu 165 PDEU (glej v tem smislu sodbi z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točka 106, in z dne 13. junija 2019, *TopFit in Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, točki 33 in 34).
- 71 Poleg tega ima ta dejavnost nesporne posebnosti, ki se sicer nanašajo zlasti na amaterski šport, vendar jih je mogoče najti tudi pri izvajanju športa kot gospodarske dejavnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 13. aprila 2000, *Lehtonen in Castors Braine*, C-176/96, EU:C:2000:201, točka 33).
- 72 Nazadnje, te posebnosti se lahko med drugimi dejavniki, če se izkažejo za pomembne, upoštevajo pri uporabi členov 45 in 101 PDEU, vendar je treba pripomniti, da se lahko upoštevajo le v okviru in ob upoštevanju pogojev in meril za uporabo, določenih v vsakem od teh členov.
- 73 Natančneje, kadar se zatrjuje, da pravilo, ki ga je sprejelo športno združenje, pomeni oviro za prosto gibanje delavcev ali protikonkurenčni sporazum, mora opredelitev tega pravila kot ovire ali protikonkurenčni sporazum v vsakem primeru temeljiti na konkretni preučitvi vsebine tega pravila v dejanskem okviru, v katerem naj bi se izvajalo (glej v tem smislu sodbe z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točke od 98 do 103; z dne 11. aprila 2000, *Deliège*, C-51/96 in C-191/97, EU:C:2000:199, točke od 61 do 64, in z dne 13. aprila 2000, *Lehtonen in Castors Braine*, C-176/96, EU:C:2000:201, točke od 48 do 50). Taka preučitev lahko vključuje na primer upoštevanje narave, organizacije ali celo delovanja zadevnega športa, natančneje njegove stopnje profesionalizacije, načina njegovega izvajanja, načina interakcije med različnimi udeleženci in vloge, ki jo imajo strukture ali organizacije, pristojne za ta šport na vseh ravneh, s katerimi Unija spodbuja sodelovanje v skladu s členom 165(3) PDEU.
- 74 Poleg tega ima združenje, ki je sprejelo zadevno pravilo, v primeru ugotovitve obstoja ovire za prosto gibanje delavcev možnost dokazati, da je to pravilo utemeljeno, potrebno in sorazmerno glede na določene cilje, ki se lahko štejejo za legitimne (glej v tem smislu sodbo z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točka 104) in ki so sami po sebi odvisni od posebnosti zadevnega športa v posameznem primeru.
- 75 Glede na vse zgoraj navedene ugotovitve je treba vprašanja, ki ju je predložilo predložitveno sodišče, preučiti v delu, v katerem se nanašata na člen 101 PDEU, in nato na člen 45 PDEU.

B. Vprašanja za predhodno odločanje v delu, v katerem se nanašata na člen 101 PDEU

- 76 Člen 101 PDEU se uporablja za vsak subjekt, ki opravlja gospodarsko dejavnost in ga je treba kot takega opredeliti kot podjetje, ne glede na njegovo pravno obliko ali način financiranja (glej v tem smislu sodbe z dne 23. aprila 1991, *Höfner in Elser*, C-41/90, EU:C:1991:161, točka 21; z dne 11. decembra 2007, *ETI in drugi*, C-280/06, EU:C:2007:775, točka 38, in z dne 1. julija 2008, *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, točki 20 in 21).

- 77 Ta člen se torej med drugim uporablja za subjekte, ki so ustanovljeni kot združenja, katerih cilj je v skladu z njihovim statutom organizacija določenega športa in nadzor nad njim, če ti subjekti opravljajo gospodarsko dejavnost v zvezi s tem športom, tako da ponujajo blago ali storitve, in jih je zato treba opredeliti kot „podjetja“ (glej v tem smislu sodbo z dne 1. julija 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, točke 22, 23 in 26).
- 78 Poleg tega se člen 101 PDEU uporablja tudi za subjekte, ki sicer niso nujno podjetja, vendar jih je mogoče opredeliti kot „podjetniška združenja“.
- 79 V obravnavani zadevi je treba ob upoštevanju predmeta postopka v glavni stvari in navedb predložitvenega sodišča ugotoviti, da se za UEFO in zvezo URBSFA uporablja člen 101 PDEU, ker imata ti dve zvezi za člane ali pridružene člane, ki jih je mogoče neposredno ali posredno opredeliti kot „podjetja“, saj opravljajo gospodarsko dejavnost, kot so nogometni klubi.

1. Razlaga člena 101(1) PDEU

- 80 Člen 101(1) PDEU določa, da so z notranjim trgom nezdružljivi in prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja podjetij, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu.

a) Obstoj „sklepa podjetniškega združenja“

- 81 Za uporabo člena 101(1) PDEU v primeru subjekta, kot je UEFA ali zveza URBSFA, ki je podjetniško združenje, je treba, prvič, dokazati obstoj „sklepa podjetniškega združenja“, kot je sklep, s katerim zadevno združenje sprejme ali izvaja predpise, ki neposredno vplivajo na pogoje opravljanja gospodarske dejavnosti podjetij, ki so neposredno ali posredno člani združenja (glej v tem smislu sodbi z dne 19. februarja 2002, Wouters in drugi, C-309/99, EU:C:2002:98, točka 64, in z dne 28. februarja 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127, točke od 42 do 45).
- 82 V obravnavani zadevi je tako v primeru dveh sklepov, v zvezi s katerima je predložitveno sodišče postavilo vprašanje Sodišču, in sicer v zvezi s sklepoma, s katerima sta UEFA in zveza URBSFA sprejeli pravila o „doma vzgojenih igralcih“.

b) Prizadetost trgovine med državami članicami

- 83 Drugič, za uporabo člena 101(1) PDEU v primeru takih sklepov je treba z zadostno verjetnostjo dokazati, da „lahko [znatno] prizadenejo trgovino med državami članicami“, tako da neposredno ali posredno, dejansko ali potencialno vplivajo na tržne tokove, kar lahko ovira vzpostavitev ali delovanje notranjega trga.
- 84 V obravnavani zadevi je glede na geografsko področje uporabe sklepov, obravnavanih v postopku v glavni stvari, in glede na ustaljeno sodno prakso Sodišča, navedeno v točki 43 te sodbe, mogoče šteti, da je ta pogoj izpolnjen, ob pridržku, da to preveri predložitveno sodišče.

c) Pojem ravnanja, katerega „cilj“ ali „posledica“ je škodovanje konkurenci, in določitev obstoja takega ravnanja

- 85 Da bi lahko v posameznem primeru presodili, da sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje spadajo pod prepoved iz člena 101(1) PDEU, je treba v skladu s samim besedilom te določbe dokazati, da je cilj ravnanja preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence ali da ima ravnanje tako posledico (glej v tem smislu sodbi z dne 30. junija 1966, LTM, 56/65, EU:C:1966:38, stran 359, in z dne 29. junija 2023, Super Bock Bebidas, C-211/22, EU:C:2023:529, točka 31).
- 86 Zato je treba najprej preučiti cilj zadevnega ravnanja. Če se po taki preučitvi izkaže, da ima to ravnanje protikonkurenčni cilj, ni treba preučiti, kakšne so njegove posledice za konkurenco. Samo če se torej izkaže, da za navedeno ravnanje ni mogoče šteti, da ima tak protikonkurenčni cilj, je treba nato preučiti tako posledico (glej v tem smislu sodbi z dne 30. junija 1966, LTM, 56/65, EU:C:1966:38, stran 359, in z dne 26. novembra 2015, Maxima Latvija, C-345/14, EU:C:2015:784, točki 16 in 17).
- 87 Preučitev, ki jo je treba opraviti, se razlikuje glede na to, ali je „cilj“ ali pa „posledica“ zadevnega ravnanja preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence, pri čemer za vsakega od teh dveh pojmov veljajo posebna pravna in dokazna pravila (glej v tem smislu sodbo z dne 30. januarja 2020, Generics (UK) in drugi, C-307/18, EU:C:2020:52, točka 63).

1) Določitev obstoja ravnanja, katerega „cilj“ je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence

- 88 Kot izhaja iz ustaljene sodne prakse Sodišča, povzete zlasti v sodbah z dne 23. januarja 2018, F. Hoffmann-La Roche in drugi (C-179/16, EU:C:2018:25, točka 78), in z dne 30. januarja 2020, Generics (UK) in drugi (C-307/18, EU:C:2020:52, točka 67), je treba pojem protikonkurenčnega „cilja“ vseeno razlagati strogo, čeprav, kot izhaja iz točk 85 in 86 te sodbe, ne pomeni izjeme v razmerju do pojma protikonkurenčne „posledice“.
- 89 Tako je treba ta pojem razumeti tako, da napoti izključno na nekatere vrste dogovarjanja med podjetji, ki so za konkurenco tako škodljive, da je mogoče šteti, da ugotavljanje njihovih posledic ni potrebno. Nekatere oblike dogovarjanja med podjetji je namreč mogoče že zaradi njihove narave obravnavati kot škodljive za dobro delovanje običajnega konkurenčnega trga (glej v tem smislu sodbe z dne 30. junija 1966, LTM, 56/65, EU:C:1966:38, stran 359; z dne 23. januarja 2018, F. Hoffmann-La Roche in drugi, C-179/16, EU:C:2018:25, točka 78, in z dne 30. januarja 2020, Generics (UK) in drugi, C-307/18, EU:C:2020:52, točka 67).
- 90 Vrste ravnanj, ki jih je treba obravnavati kot take, vključujejo predvsem nekatera tajna dogovarjanja, ki so še posebej škodljiva za konkurenco, kot so horizontalni karteli, ki pripeljejo do določanja cen, omejevanja proizvodnih zmogljivosti ali do razdelitve strank. Tovrstna ravnanja so namreč taka, da lahko povzročijo zvišanje cen ali zmanjšanje proizvodnje in posledično ponudbe, kar pripelje do slabe uporabe sredstev na škodo poslovnih uporabnikov in potrošnikov (glej v tem smislu sodbe z dne 20. novembra 2008, Beef Industry Development Society in Barry Brothers, C-209/07, EU:C:2008:643, točki 17 in 33; z dne 11. septembra 2014, CB/Komisija, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, točka 51, in z dne 16. julija 2015, ING Pensii, C-172/14, EU:C:2015:484, točka 32).

- 91 V nekaterih primerih se lahko šteje, da imajo tudi druge vrste ravnanja protikonkurenčni cilj, ne da bi bile nujno tako škodljive za konkurenco. Tako je zlasti v primeru nekaterih vrst horizontalnih sporazumov, ki niso karteli, na primer tistih, ki pripeljejo do izključitve konkurenčnih podjetij s trga (glej v tem smislu sodbi z dne 30. januarja 2020, Generics (UK) in drugi, C-307/18, EU:C:2020:52, točke 76, 77, od 83 do 87 in 101, ter z dne 25. marca 2021, Lundbeck/Komisija, C-591/16 P, EU:C:2021:243, točki 113 in 114), ali celo nekatere vrste sklepov podjetniških združenj, katerih cilj je uskladiti ravnanje njihovih članov, zlasti glede cen (glej v tem smislu sodbo z dne 27. januarja 1987, Verband der Sachversicherer/Komisija, 45/85, EU:C:1987:34, točka 41).
- 92 Da bi v danem primeru ugotovili, ali sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje po svoji naravi dovolj škoduje konkurenci, da ga je mogoče obravnavati kot sporazum, katerega cilj je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence, je treba preučiti, prvič, vsebino zadevnega sporazuma, sklepa ali ravnanja, drugič, gospodarski in pravni okvir, v katerega je umeščen, in tretjič, cilje, ki se z njim želijo doseči (glej v tem smislu sodbi z dne 11. septembra 2014, CB/Komisija, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, točka 53, in z dne 23. januarja 2018, F. Hoffmann-La Roche in drugi, C-179/16, EU:C:2018:25, točka 79).
- 93 V zvezi s tem je treba glede gospodarskega in pravnega okvira, v katerega je umeščeno zadevno ravnanje, najprej upoštevati naravo zadevnih proizvodov ali storitev ter dejanske pogoje, značilne za strukturo in delovanje zadevnega(-ih) sektorja(-ev) ali trga(-ov) (sodbi z dne 11. septembra 2014, CB/Komisija, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, točka 53, in z dne 23. januarja 2018, F. Hoffmann-La Roche in drugi, C-179/16, EU:C:2018:25, točka 80). Nikakor pa ni nujno preučiti, kaj šele dokazati dejanskih ali potencialnih ter negativnih ali pozitivnih učinkov tega ravnanja na konkurenco, kot izhaja iz sodne prakse, navedene v točkah 85 in 86 te sodbe.
- 94 Dalje je treba glede ciljev, ki se uresničujejo z zadevnim ravnanjem, določiti objektivne cilje, ki se s tem ravnanjem nameravajo doseči glede konkurence. Okoliščina, da so vpletena podjetja delovala brez subjektivnega namena preprečevanja, omejevanja ali izkrivljanja konkurence, in dejstvo, da so s tem uresničevala nekatere legitimne cilje, pa nista odločilna za uporabo člena 101(1) PDEU (glej v tem smislu sodbi z dne 6. aprila 2006, General Motors/Komisija, C-551/03 P, EU:C:2006:229, točki 64 in 77 ter navedena sodna praksa, in z dne 20. novembra 2008, Beef Industry Development Society in Barry Brothers, C-209/07, EU:C:2008:643, točka 21).
- 95 Natančneje, Sodišče je že večkrat menilo, da so sporazumi, katerih namen je predeliti trge po nacionalnih mejah, ponovno postaviti pregrade na nacionalnih trgih ali otežiti medsebojno prepletanje nacionalnih trgov, lahko taki, da so v nasprotju s ciljem pogodb EU in DEU, ki je doseči integracijo teh trgov z vzpostavitvijo enotnega trga, in da jih je zato načeloma treba opredeliti kot sporazume, katerih „cilj“ je omejevanje konkurence v smislu člena 101(1) PDEU (glej v tem smislu sodbi z dne 16. septembra 2008, Sot. Lélou kai Sia in drugi, od C-468/06 do C-478/06, EU:C:2008:504, točka 65 in navedena sodna praksa, ter z dne 4. oktobra 2011, Football Association Premier League in drugi, C-403/08 in C-429/08, EU:C:2011:631, točka 139).
- 96 Ta sodna praksa, ki se je uporabila tudi v primeru ravnanj, ki niso sporazumi, pa naj gre za ravnanje podjetij ali podjetniških združenj (glej v tem smislu sodbi z dne 17. oktobra 1972, Vereeniging van Cementhandelaren/Komisija, 8/72, EU:C:1972:84, točke od 23 do 25 in 29, ter z dne 16. septembra 2008, Sot. Lélou kai Sia in drugi, od C-468/06 do C-478/06, EU:C:2008:504, točka 66), temelji na dejstvu, da je – kot izhaja iz člena 3(1)(b) PDEU – določitev pravil o konkurenci, potrebnih za delovanje notranjega trga, sestavni del cilja vzpostavitve tega trga, ki

ga med drugimi člen 3(3) PEU nalaga Uniji (glej v tem smislu sodbo z dne 12. maja 2022, Servizio Elettrico Nazionale in drugi, C-377/20, EU:C:2022:379, točki 42 in 43 ter navedena sodna praksa). Taka ravnanja namreč s tem, da predelijo trge po nacionalnih mejah, ponovno postavijo pregrade na nacionalnih trgih ali otežijo medsebojno prepletanje teh trgov, nevtralizirajo prednosti, ki bi jih potrošniki lahko imeli zaradi učinkovite in neizkrivljene konkurence na notranjem trgu (glej v tem smislu sodbo z dne 16. septembra 2008, Sot Lélou kai Sia in drugi, od C-468/06 do C-478/06, EU:C:2008:504, točka 66).

- 97 Opredelitev protikonkurenčnega „cilja“ v smislu člena 101(1) PDEU je bila tako sprejeta v primeru različnih oblik sporazumov, katerih cilj ali namen je omejevanje konkurence glede na nacionalne meje, ne glede na to, ali gre zlasti za preprečevanje ali omejevanje vzporedne trgovine, zagotavljanje absolutnega ozemeljskega varstva imetnikom izključnih pravic ali druge oblike omejevanja čezmejne konkurence na notranjem trgu (glej v tem smislu sodbi z dne 6. oktobra 2009, GlaxoSmithKline Services in drugi/Komisija in drugi, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P, EU:C:2009:610, točka 61, in z dne 4. oktobra 2011, Football Association Premier League in drugi, C-403/08 in C-429/08, EU:C:2011:631, točke od 139 do 142).
- 98 Nazadnje, določitev, da je „cilj“ določenega ravnanja preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence, mora vsekakor razkriti natančne razloge, iz katerih je to ravnanje dovolj škodljivo za konkurenco, da je upravičeno ugotoviti, da je to njegov cilj (glej v tem smislu sodbo z dne 11. septembra 2014, CB/Komisija, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, točka 69).

2) Določitev obstoja ravnanja, katerega „posledica“ je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence

- 99 Pojem ravnanja s protikonkurenčno „posledico“ zajema vsako ravnanje, za katerega ni mogoče šteti, da ima protikonkurenčni „cilj“, če se dokaže, da je dejanska ali potencialna posledica takega ravnanja znatno preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence (glej v tem smislu sodbi z dne 28. maja 1998, Deere/Komisija, C-7/95 P, EU:C:1998:256, točka 77, in z dne 30. januarja 2020, Generics (UK) in drugi, C-307/18, EU:C:2020:52, točka 117).
- 100 V ta namen je treba presojati konkurenco v dejanskem okviru, v katerem bi delovala, če sporazuma, sklepa podjetniškega združenja ali usklajenega ravnanja ne bi bilo (sodbi z dne 30. junija 1966, LTM, 56/65, EU:C:1966:38, stran 360, in z dne 30. januarja 2020, Generics (UK) in drugi, C-307/18, EU:C:2020:52, točka 118), tako da se opredeli trg oziroma opredelijo trgi, na katerih ima lahko to ravnanje posledice, nato pa se opredelijo te posledice ne glede na to, ali so dejanske ali potencialne. Ta presoja sama po sebi vključuje upoštevanje vseh pomembnih okoliščin.

3) Opredelitev pravil, ki od klubov zahtevajo, da imajo v svojih ekipah minimalno kvoto tako imenovanih „doma vzgojenih“ igralcev, kot sklep podjetniškega združenja, katerega „cilj“ ali „posledica“ je omejevanje konkurence

- 101 V obravnavani zadevi je treba glede vsebine pravil UEFA in zveze URBSFA, v zvezi s katerimi predložitveno sodišče sprašuje Sodišče, najprej na eni strani spomniti, da ta pravila profesionalnim nogometnim klubom, ki sodelujejo na medklubskih nogometnih tekmovanjih, ki spadajo pod ti zvezi, nalagajo, da v zapisnik vpišejo minimalno število igralcev, ki izpolnjujejo

pogoje, na podlagi katerih se štejejo za „doma vzgojene igralce“, kot so opredeljeni v teh pravilih, sicer jim grozijo sankcije. S tem naj bi po svoji naravi omejevala možnost teh klubov, da v ta zapisnik vpišejo igralce, ki ne izpolnjujejo teh pogojev.

- 102 Na drugi strani je iz navedb predložitvenega sodišča razvidno, da ta omejitev možnosti klubov, da svobodno sestavljajo svoje ekipe, deluje na dva različna načina. Pravila UEFA in zveze URBSFA od teh klubov namreč zahtevajo, da v zapisnik vpišejo minimalno število igralcev, ki so sicer opredeljeni kot „doma vzgojeni igralci“, vendar jih dejansko ni nujno usposobil klub, v katerem so zaposleni, temveč kateri koli klub, ki je včlanjen v isto nacionalno nogometno zvezo kot ta klub, ne glede na zahtevo po geografski lokaciji znotraj ozemeljske pristojnosti te zveze. V tem smislu omejitev, ki jo določajo ta pravila, dejansko deluje na ravni zadevne zveze, torej na nacionalni ravni. Hkrati pravila UEFA tem klubom prav tako nalagajo, da med „doma vzgojene igralce“, ki jih morajo vpisati v zapisnik, vključijo minimalno število igralcev, ki jih je dejansko usposobil klub, ki jih zaposluje. Tako omejitev, ki jo določajo, deluje na ravni zadevnega kluba.
- 103 Kar zadeva gospodarski in pravni okvir, v katerega so umeščena pravila, v zvezi s katerimi se predložitveno sodišče obrača na Sodišče, iz sodne prakse Sodišča najprej izhaja, da glede na posebnost „proizvodov“, ki jih z ekonomskega vidika sestavljajo športna tekmovanja, lahko zveze, ki so odgovorne za športno disciplino, kot sta UEFA in URBSFA, prosto sprejmejo pravila, med drugim, v zvezi z organizacijo tekmovanj v tej disciplini, njihovem dobrem poteku ter sodelovanju športnikov na teh tekmovanjih (glej v tem smislu sodbi z dne 11. aprila 2000, *Deliège*, C-51/96 in C-191/97, EU:C:2000:199, točki 67 in 68, ter z dne 13. junija 2019, *TopFit in Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, točka 60), če te zveze s tem ne omejujejo uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih pravo Unije priznava posameznikom (glej v tem smislu sodbi z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točki 81 in 83, ter z dne 13. junija 2019, *TopFit in Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, točka 52).
- 104 Dalje je zaradi posebnosti poklicnega nogometa in gospodarskih dejavnosti, do katerih pripelje izvajanje tega športa, legitimno, da zvezi, kot sta UEFA in URBSFA, urejata zlasti pogoje, pod katerimi lahko profesionalni nogometni klubi oblikujejo ekipe za sodelovanje na medklubskih tekmovanjih v okviru njihove ozemeljske pristojnosti.
- 105 Za šport, ki v Evropski uniji nima le velikega družbenega in kulturnega pomena (glej sodbi z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točka 106, in z dne 16. marca 2010, *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, točka 40), temveč tudi medijsko pozornost, je med drugimi posebnostmi značilno, da je podlaga za organizacijo številnih tekmovanj na evropski in nacionalni ravni, na katerih sodeluje zelo veliko klubov in zelo veliko igralcev. Poleg tega je tako kot za nekatere druge športe zanj značilno, da je sodelovanje na teh tekmovanjih rezervirano za ekipe, ki so dosegle določene športne rezultate (glej v tem smislu sodbo z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točka 132), pri čemer naj bi potek teh tekmovanj temeljil na soočenju in postopnem izločanju teh ekip. Temelji torej predvsem na športnih dosežkih, ki jih je mogoče dokazati le, če so bile vse sodelujoče ekipe sestavljene v skladu z enotnimi regulativnimi in tehničnimi pogoji, ki zagotavljajo določeno enakost možnosti.
- 106 Nazadnje, dejanski pogoji, ki so značilni za delovanje „trga“, ki ga z ekonomskega vidika sestavljajo tekmovanja v poklicnem nogometu, pojasnijo, da pravila, ki jih zvezi, kot sta UEFA in URBSFA, lahko sprejmeta, in še posebej pravila o organizaciji in dobrem poteku tekmovanj, ki spadajo pod te zvezi, bi se lahko glede določenih točk in v določenem obsegu še naprej sklicevala na nacionalno zahtevo ali merilo. S funkcionalnega vidika je za ta šport namreč značilen soobstoj medklubskih tekmovanj in tekmovanj med ekipami, ki zastopajo nacionalne nogometne zveze, pri sestavi

katerih se lahko zaradi posebnosti teh tekem upravičeno zahteva spoštovanje „klavzule o državljanstvu“ (glej v tem smislu sodbo z dne 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, točki 127 in 128 ter navedena sodna praksa).

- 107 V zvezi s ciljem, ki naj bi ga pravila iz postopka v glavni stvari objektivno dosegala v zvezi s konkurenco, je iz navedb predložitvenega sodišča glede vsebine teh pravil razvidno, da omejujejo ali nadzorujejo enega od bistvenih parametrov konkurence, ki jo lahko izvajajo profesionalni nogometni klubi, in sicer zaposlitev nadarjenih igralcev, ne glede na to, kateri klub jih je usposabljal ali kje so se usposabljali, ki lahko njihovi ekipi omogočijo zmago na tekmi proti nasprotni ekipi. S tega vidika je belgijska vlada upravičeno dodala, da bo ta omejitev verjetno vplivala na konkurenco, ki jo klubi lahko izvajajo ne le na „trgu nižje v verigi ali oskrbovalnem trgu“, ki z ekonomskega vidika pomeni zaposlovanje igralcev, temveč tudi na „trgu višje v verigi“, ki ga z istega vidika tvorijo medklubska nogometna tekmovanja.
- 108 Vendar bo moralo predložitveno sodišče ugotoviti, ali so pravila, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, zaradi svoje narave dovolj škodljiva za konkurenco, da jih je mogoče šteti za pravila, katerih „cilj“ je omejevanje konkurence.
- 109 V ta namen bo moralo v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 92 te sodbe, upoštevati besedilo teh pravil in ugotoviti, ali ta pravila v taki meri, da je mogoče šteti, da so tako škodljiva, da jih je mogoče opredeliti kot protikonkurenčna glede na „cilj“, omejujejo dostop profesionalnih nogometnih klubov do „virov“, ki so bistveni za njihov uspeh in so z ekonomskega vidika že usposobljeni igralci, tako da se od njih zahteva, da zaposlijo minimalno število igralcev, usposobljenih v nacionalnem okviru, na škodo čezmejne konkurence, ki bi jo lahko običajno izvajali z zaposlitvijo igralcev, ki so se usposabljali v drugih nacionalnih nogometnih zvezah. S tega vidika je posebej pomemben delež zadevnih igralcev.
- 110 Predložitveno sodišče bo moralo v skladu s sodno prakso iz točk od 70 do 73 ter 93 in 94 te sodbe upoštevati tudi gospodarski in pravni okvir, v katerem so bila sprejeta pravila iz postopka v glavni stvari, ter posebnosti nogometa in presoditi, ali je bil cilj sprejetja teh pravil omejiti dostop klubov do teh virov, razdeliti ali ponovno razdeliti trge glede na nacionalne meje ali otežiti prepletanje nacionalnih trgov v vzpostavitvijo neke vrste „nacionalne prednosti“.
- 111 Če predložitveno sodišče na koncu svoje preučitve ugotovi, da so pravila, obravnavana v postopku v glavni stvari, dovolj škodljiva, da je mogoče utemeljiti ugotovitev, da je njihov cilj omejevanje konkurence in da zato spadajo pod prepoved iz člena 101(1) PDEU, mu ni treba preučiti njihovih dejanskih ali potencialnih posledic.
- 112 V nasprotnem primeru bo moralo preučiti te posledice.

d) Možnost obravnavanja nekaterih posebnih ravnanj tako, da ne spadajo pod člen 101(1) PDEU

- 113 Iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da vsak sporazum med podjetji ali vsak sklep podjetniškega združenja, ki omejuje svobodo delovanja podjetij, ki so stranke tega sporazuma ali ki morajo spoštovati ta sklep, ne spada nujno pod prepoved iz člena 101(1) PDEU. Na podlagi preučitve gospodarskega in pravnega okvira, v katerega so umeščeni nekateri od teh sporazumov in nekateri od teh sklepov, je mogoče ugotoviti, prvič, da jih upravičuje uresničevanje enega ali več legitimnih ciljev v splošnem interesu, ki kot taki niso protikonkurenčni, drugič, da so konkretna sredstva, uporabljena za uresničevanje teh ciljev, resnično potrebna za ta namen in, tretjič, da

tudi če se izkaže, da je inherentna posledica teh sredstev vsaj potencialno omejevanje ali izkrivljanje konkurence, ta inherentna posledica ne presega tistega, kar je potrebno, zlasti da ne izključuje vsakršne konkurence. Ta sodna praksa se lahko uporabi zlasti v primeru sporazumov ali sklepov v obliki pravil, ki jih sprejme združenje, kot je poklicno ali športno združenje, z namenom uresničevanja določenih ciljev etične ali deontološke narave in, splošneje, urejanja opravljanja poklicne dejavnosti, če zadevno združenje dokaže, da so izpolnjeni zgoraj opisani pogoji (glej v tem smislu sodbe z dne 19. februarja 2002, *Wouters in drugi*, C-309/99, EU:C:2002:98, točka 97; z dne 18. julija 2006, *Meca-Medina in Majcen/Komisija*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, točke od 42 do 48, in z dne 28. februarja 2013, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, točke 93, 96 in 97).

- 114 Natančneje, na področju športa je moralo Sodišče glede na elemente, ki jih je imelo na voljo, ugotoviti, da antidopinška ureditev, ki jo je sprejel Mednarodni olimpijski komite (MOK), ne spada pod prepoved iz člena 101(1) PDEU, čeprav omejuje svobodo delovanja športnikov in ima inherentni učinek omejevanja potencialne konkurence med njimi, saj določa prag, nad katerim prisotnost nandrolona pomeni doping, z namenom varovanja poštenega, neoporečnega in objektivnega poteka športnega tekmovanja, zagotavljanja enakih možnosti med športniki, varovanja njihovega zdravja in spoštovanja etičnih vrednot, ki so v središču športa in med katerimi je sposobnost (glej v tem smislu sodbo z dne 18. julija 2006, *Meca-Medina in Majcen/Komisija*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, točke od 43 do 55).
- 115 Sodne prakse, navedene v točki 113 te sodbe, pa ni mogoče uporabiti v primeru ravnanj, katerih „posledica“ ni samo vsaj potencialno omejevanje konkurence z omejevanjem svobode delovanja nekaterih podjetij, ampak so za to konkurenco tako škodljiva, da je zaradi tega zanje mogoče šteti, da je njihov „cilj“ preprečiti, omejiti ali izkriviti konkurenco. Samo če se po preučitvi spornega ravnanja v določenem primeru izkaže, da cilj tega ravnanja ni preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence, je nato treba ugotoviti, ali lahko spada na področje uporabe te sodne prakse (glej v tem smislu sodbe z dne 28. februarja 2013, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, točka 69; z dne 4. septembra 2014, *API in drugi*, od C-184/13 do C-187/13, C-194/13, C-195/13 in C-208/13, EU:C:2014:2147, točka 49, in z dne 23. novembra 2017, *CHEZ Elektro Bulgaria in FrontEx International*, C-427/16 in C-428/16, EU:C:2017:890, točke 51, 53, 56 in 57).
- 116 Za ravnanja, katerih cilj je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence, je zato le na podlagi člena 101(3) PDEU, in če so izpolnjeni vsi pogoji iz te določbe, mogoče odobriti izjemo od prepovedi iz člena 101(1) PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 20. novembra 2008, *Beef Industry Development Society in Barry Brothers*, C-209/07, EU:C:2008:643, točka 21).
- 117 V obravnavanem primeru bo torej moralo predložitveno sodišče, le če bo po končani preučitvi pravil, obravnavanih v postopku v glavni stvari, ugotovilo, da cilj teh pravil ni omejevanje konkurence, je pa to njihova posledica, preveriti, ali izpolnjujejo pogoje iz točke 113 te sodbe, pri čemer bo moralo upoštevati v tem okviru cilje, ki sta jih navedli zlasti športni zvezi iz postopka v glavni stvari, in sicer zagotoviti enotnost pogojev, v skladu s katerimi se sestavijo ekipe, ki sodelujejo na medklubskih nogometnih tekmovanjih, ki spadajo pod ti zvezi, in spodbujati usposabljanje mladih igralcev poklicnega nogometa.

2. Razlaga člena 101(3) PDEU

- 118 Iz samega besedila člena 101(3) PDEU izhaja, da lahko za vsak sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje, za katerega se izkaže, da je v nasprotju s členom 101(1) PDEU, bodisi zaradi protikonkurenčnega cilja bodisi zaradi protikonkurenčne posledice, velja izjema, če izpolnjuje vse za to določene pogoje (glej v tem smislu sodbi z dne 11. julija 1985, *Remia* in drugi/Komisija, 42/84, EU:C:1985:327, točka 38, in z dne 11. septembra 2014, *MasterCard* in drugi/Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točka 230), pri čemer je treba pripomniti, da so ti pogoji strožji od pogojev, navedenih v točki 113 te sodbe.
- 119 V skladu s členom 101(3) PDEU je treba za to izjemo v posameznem primeru izpolnjevati štiri kumulativne pogoje. Prvič, z zadostno stopnjo verjetnosti (sodba z dne 6. oktobra 2009, *GlaxoSmithKline Services* in drugi/Komisija in drugi, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P, EU:C:2009:610, točka 95) je treba dokazati, da morajo zadevni sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje omogočati večjo učinkovitost, tako da prispevajo bodisi k izboljšanju proizvodnje ali distribucije zadevnega blaga ali storitev bodisi k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka. Drugič, v enakem obsegu je treba dokazati, da je pravičen delež doseženih koristi, ki izhaja iz te večje učinkovitosti, zagotovljen potrošnikom. Tretjič, zadevni sporazum, sklep ali praksa udeležnim podjetjem ne sme določati omejitev, ki za doseganje te večje učinkovitosti niso nujne. Četrto, sporazum, sklep ali praksa udeležnim podjetjem ne sme omogočiti, da bi odpravili učinkovito konkurenco v zvezi z znatnim delom zadevnih proizvodov ali storitev.
- 120 Stranka, ki se sklicuje na tako izjemo, mora s prepričljivimi argumenti in dokazi pokazati, da so izpolnjeni vsi pogoji, potrebni za njeno uveljavljanje (glej v tem smislu sodbi z dne 11. julija 1985, *Remia* in drugi/Komisija, 42/84, EU:C:1985:327, točka 45, in z dne 6. oktobra 2009, *GlaxoSmithKline Services* in drugi/Komisija in drugi, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P, EU:C:2009:610, točka 82). Če so ti argumenti in dokazi taki, da jih mora druga stranka prepričljivo izpodbiti, je mogoče, če takega izpodbijanja ni, skleniti, da je stranka, ki se sklicuje na člen 101(3) PDEU, izpolnila obveznost dokaznega bremena (glej v tem smislu sodbi z dne 7. januarja 2004, *Aalborg Portland* in drugi/Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, EU:C:2004:6, točka 79, in z dne 6. oktobra 2009, *GlaxoSmithKline Services* in drugi/Komisija in drugi, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P, EU:C:2009:610, točka 83).
- 121 Natančneje, v zvezi s prvim pogojem, navedenim v točki 119 te sodbe, večja učinkovitost, ki jo mora omogočati sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje, ne ustreza vsaki prednosti, ki jo imajo udeležena podjetja zaradi tega sporazuma, sklepa ali ravnanja v okviru svoje gospodarske dejavnosti, temveč le znatnim objektivnim prednostim, ki jih ta sporazum, sklep ali ravnanje, obravnavano posebej, omogoča v različnih zadevnih sektorjih ali trgih. Poleg tega je treba za to, da bi se ta prvi pogoj štel za izpolnjenega, ne le ugotoviti resničnost in obseg te večje učinkovitosti, temveč tudi dokazati, da je ta taka, da odtehta slabe strani zadevnega sporazuma, sklepa ali ravnanja na področju konkurence (glej v tem smislu sodbe z dne 13. julija 1966, *Consten* in *Grundig*/Komisija, 56/64 in 58/64, EU:C:1966:41, stran 502, z dne 11. septembra 2014, *MasterCard* in drugi/Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točke 232, 234 in 236, in po analogiji z dne 27. marca 2012, *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, točka 43).

- 122 Drugi pogoj, omenjen v točki 119 te sodbe, zahteva, da se dokaže, da ima večja učinkovitost, katere doseganje mora omogočiti zadevni sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje, ugoden učinek na vse uporabnike, pa naj bodo to poslovni uporabniki, vmesni potrošniki ali končni potrošniki, v različnih zadevnih sektorjih ali na različnih zadevnih trgih (glej v tem smislu sodbi z dne 23. novembra 2006, *Asnef-Equifax in Administración del Estado*, C-238/05, EU:C:2006:734, točka 70, in z dne 11. septembra 2014, *MasterCard in drugi/Komisija*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točki 236 in 242).
- 123 Iz tega izhaja, da je treba v primeru, ko je ravnanje, ki krši člen 101(1) PDEU, protikonkurenčno glede na svoj cilj in torej izkazuje zadostno stopnjo škodljivosti za konkurenco, in ko poleg tega vpliva na različne kategorije uporabnikov ali potrošnikov, ugotoviti, ali ima to ravnanje kljub svoji škodljivosti ugoden učinek na vsako od teh kategorij, in če ga ima, v kakšnem obsegu.
- 124 Tretji pogoj, omenjen v točki 119 te sodbe, ki se nanaša na nujnost ali potrebnost zadevnega ravnanja, vključuje presojo in primerjavo učinka tega ravnanja in dejansko možnih alternativnih ukrepov, da bi ugotovili, ali je mogoče večjo učinkovitost, ki se pričakuje od tega ravnanja, doseči z ukrepi, ki manj omejujejo konkurenco. Vendar ne sme pripeljati do tega, da bi se zaradi smotrnosti izbiralo med takim ravnanjem in takimi alternativnimi ukrepi, če se zadnji ne bi zdeli manj omejevalni za konkurenco.
- 125 Kar zadeva četrti pogoj, omenjen v točki 119 te sodbe, preverjanje izpolnjevanja tega pogoja v posameznem primeru vključuje preučitev kvantitativnih in kvalitativnih dejavnikov, značilnih za delovanje konkurence v zadevnih sektorjih ali na zadevnih trgih, da se ugotovi, ali zadevni sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje daje udeležnim podjetjem možnost, da odpravijo vso učinkovito konkurenco za znaten del zadevnih proizvodov ali storitev. Zlasti v primeru sklepa podjetniškega združenja ali sporazuma, h kateremu so podjetja kolektivno pristopila, je lahko poleg drugih pomembnih okoliščin in v okviru analize teh podjetij kot celote zelo velik tržni delež teh podjetij pokazatelj možnosti, da ta sklep ali sporazum glede na svojo vsebino in cilj ali posledico daje udeležnim podjetjem priložnost, da odpravijo vsakršno učinkovito konkurenco, kar je razlog, ki sam po sebi izključuje izjemo iz člena 101(3) PDEU.
- 126 Na splošno se lahko pri preverjanju različnih pogojev, omenjenih v točki 119 te sodbe, zahteva upoštevanje značilnosti in posebnosti sektorja ali sektorjev ali trgov, na katere se nanaša zadevni sporazum, sklep podjetniškega združenja ali usklajeno ravnanje, če so te značilnosti in posebnosti odločilne za izid tega preverjanja (glej v tem smislu sodbi z dne 6. oktobra 2009, *GlaxoSmithKline Services in drugi/Komisija in drugi*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P, EU:C:2009:610, točka 103, in z dne 11. septembra 2014, *MasterCard in drugi/Komisija*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točka 236).
- 127 Poleg tega je treba spomniti, da neizpolnjevanje enega od štirih pogojev, navedenih v točki 119 te sodbe, zadostuje za izključitev izjeme iz člena 101(3) PDEU.
- 128 V obravnavani zadevi bo moralo predložitveno sodišče odločiti o tem, ali pravila, obravnavana v postopku v glavni stvari, izpolnjujejo vse pogoje, na podlagi katerih zanje velja izjema iz člena 101(3) PDEU, potem ko bo strankam omogočilo, da izpolnijo obveznost dokaznega bremena, ki ga nosijo, kot je navedeno v točki 120 te sodbe.
- 129 Glede na to je treba v zvezi s prvim od teh pogojev, ki se nanaša na znatne objektivne prednosti, ki jih mora ravnanje, katerega cilj ali posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence, omogočiti v zadevnem sektorju ali sektorjih ali na zadevnih trgih, ugotoviti, da lahko

pravila iz postopka v glavni stvari spodbujajo profesionalne nogometne klube k zaposlovanju in usposabljanju mladih igralcev ter tako krepijo konkurenco z usposabljanjem. Vendar pa mora predložitveno sodišče ob upoštevanju argumentov in konkretnih dokazov, ki so jih ali jih bodo predložile stranke, bodisi ekonomskih, statističnih ali drugih, odločiti o resničnosti te spodbude, o obsegu večje učinkovitosti, ki izhaja iz nje v smislu usposabljanja, in o tem, ali je ta večja učinkovitost taka, da odtehta slabe strani teh pravil na področju konkurence.

- 130 V zvezi z drugim pogojem, v skladu s katerim mora zadevno ravnanje ugodno učinkovati na potrošnike, pa naj bodo to poslovni uporabniki, vmesni potrošniki ali končni potrošniki, v različnih zadevnih sektorjih ali na različnih zadevnih trgih, je treba poudariti, da so v obravnavanem primeru „potrošniki“ predvsem profesionalni nogometni klubi in sami igralci. Tem je treba v širšem smislu dodati končne „potrošnike“, ki so v ekonomskem pomenu besede gledalci ali televizijski gledalci. Glede zadnjih ni mogoče *a priori* izključiti, da je zanimanje, ki ga nekateri od njih kažejo za medklubska tekmovanja, med drugim odvisno od kraja sedeža klubov, ki sodelujejo, in od prisotnosti doma vzgojenih igralcev v ekipah, ki nastopajo za te klube. Predložitveno sodišče bo moralo torej ob upoštevanju argumentov in konkretnih dokazov, ki so jih ali jih bodo predložile stranke, odločiti zlasti o vprašanju, ali na trgu, na katerega primarno vplivajo, in sicer na trgu zaposlovanja igralcev s strani teh klubov, pravila, ki so predmet postopka v glavni stvari, resnično ugodno učinkujejo ne le na igralce, temveč tudi na klube kot celoto ter na gledalce in televizijske gledalce, ali pa, kot se je trdilo pred Sodiščem, v praksi delujejo v korist nekaterih kategorij klubov, hkrati pa tudi v škodo drugih.
- 131 Glede tretjega pogoja, ki se nanaša na to, da morajo biti pravila iz postopka v glavni stvari nujno potrebna, bo moralo predložitveno sodišče glede na argumente in konkretne dokaze, ki so jih ali jih bodo predložile stranke, preveriti, ali bi alternativni ukrepi, kot so bili navedeni pred Sodiščem, in sicer določitev zahtev za usposabljanje igralcev za namene podelitve licenc profesionalnim nogometnim klubom, uvedba mehanizmov financiranja ali finančnih spodbud zlasti za majhne klube ali sistem neposrednega nadomestila stroškov, ki jih imajo klubi, ki usposabljujejo, lahko pomenili ob upoštevanju prava Unije (glej glede tega sodbi z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točki 108 in 109, in z dne 16. marca 2010, *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, točke od 41 do 45) ukrepe, ki manj omejujejo konkurenco.
- 132 V zvezi s četrtem pogojem, ki se nanaša na to, ali pravila iz postopka v glavni stvari, ki sicer omejujejo konkurenco, ki jo profesionalni nogometni klubi lahko izvajajo z zaposlovanjem že usposobljenih igralcev, s tem ne odpravljajo te konkurence, pri čemer je odločilni dejavnik raven, na kateri so bili določeni minimalni deleži „doma vzgojenih igralcev“, ki jih je treba vpisati v zapisnik, glede na skupno število igralcev, ki morajo biti v njem vpisani. Natančneje, Komisija je navedla, da se ji v primerjavi s podobnimi pravili, ki jih pozna, ta minimalna razmerja ne zdijo nesorazmerna, tudi ob upoštevanju dejstva, da profesionalni nogometni klubi morda dejansko morajo ali želijo zaposliti večje število „doma vzgojenih igralcev“, da bi se zavarovali pred tveganji, kot so nesreče ali bolezni. Vendar bo o tem na koncu moralo odločiti samo predložitveno sodišče.
- 133 To primerjavo je treba opraviti tako, da se, kolikor je mogoče, primerja stanje, ki je posledica zadevnih omejitev konkurence, s stanjem, ki bi bilo na zadevnem trgu, če konkurenca na tem trgu zaradi teh omejitev ne bi bila preprečena, omejena ali izkrivljena.

- 134 Po drugi strani pa okoliščina, da se pravila iz postopka v glavni stvari uporabljajo za vsa medklubna tekmovanja, ki spadajo pod UEFO in zvezo URBSFA, ter za vse profesionalne nogometne klube in igralce, ki na njih sodelujejo, ni odločilna. Ta dejavnik je namreč neločljivo povezan s samim obstojem zvez, ki imajo na določenem ozemelskem območju regulativno pristojnost, ki velja za vsa podjetja, ki so njihovi člani, in vse osebe, ki so z njimi povezane.
- 135 Glede na vse zgornje premisleke je treba na vprašanji, ki ju je postavilo predložitveno sodišče, v delu, v katerem se nanašata na člen 101 PDEU, odgovoriti tako:
- člen 101(1) PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje pravilom, ki jih je sprejela zveza, odgovorna za organizacijo nogometnih tekmovanj na evropski ravni, in ki jih izvajajo tako ta zveza kot nacionalne nogometne zveze, ki so njene članice, in ki vsakemu klubu, ki sodeluje na teh tekmovanjih, nalagajo, da na seznam igralcev in v zapisnik vpiše minimalno število igralcev, ki so se usposabljali bodisi v tem klubu bodisi na ozemlju, za katero je pristojna nacionalna zveza, v katero je klub včlanjen, in tudi pravilom, ki jih je sprejela zveza, odgovorna za organizacijo nogometnih tekmovanj na nacionalni ravni, in ki vsakemu klubu, ki sodeluje na teh tekmovanjih, nalaga, da na seznam igralcev in v zapisnik vpiše minimalno število igralcev, ki so se usposabljali na ozemlju v pristojnosti te zveze, če se dokaže, na eni strani, da ti sklepi podjetniških združenj lahko prizadenejo trgovino med državami članicami in, na drugi strani, da je njihov cilj ali posledica omejevanje konkurence med profesionalnimi nogometni klubi, razen če se v drugi od teh hipotez s prepričljivimi argumenti in dokazi dokaže, da so bodisi utemeljeni z uresničevanjem enega ali več legitimnih ciljev, ki so nujno potrebni za ta namen;
 - člen 101(3) PDEU je treba razlagati tako, da takim sklepom podjetniških združenj, če se izkaže, da so v nasprotju z odstavkom 1 tega člena, ne omogoča, da bi zanje veljala izjema od uporabe tega odstavka le, če se s prepričljivimi argumenti in dokazi dokaže, da so izpolnjeni vsi za to potrebni pogoji.

C. Vprašanji za predhodno odločanje v delu, v katerem se nanašata na člen 45 PDEU

1. Obstoj posredne diskriminacije ali ovire za prosto gibanje delavcev

- 136 Na prvem mestu je treba poudariti, da člen 45 PDEU, ki ima neposredni učinek, nasprotuje vsakemu ukrepu ne glede na to, ali temelji na državljanstvu ali pa se uporablja ne glede na državljanstvo, ki bi lahko državljanke Unije postavil v slabši položaj, kadar bi želeli opravljati dejavnost na ozemlju države članice, ki ni njihova matična država članica, tako da bi jim preprečeval ali jih odvrčal od tega, da to državo zapustijo (glej v tem smislu sodbi z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točke od 93 do 96, in z dne 16. marca 2010, *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, točki 33 in 34).
- 137 V obravnavanem primeru, kot je navedlo predložitveno sodišče, je iz samega besedila pravil, kot so pravila zveze URBSFA, in njihove sistematike razvidno, da lahko taka pravila *prima facie* postavljajo v slabši položaj poklicne nogometne igralce, ki želijo opravljati gospodarsko dejavnost na ozemlju države članice, namreč Belgije, ki ni njihova matična država članica, in ki ne izpolnjujejo pogojev, zahtevanih s temi pravili. Čeprav ta pravila ne temeljijo neposredno na merilu državljanstva ali stalnega prebivališča, pa vseeno temeljijo na izrecno „nacionalni“ navezovalni okoliščini, in sicer z dveh vidikov, kot je med drugim poudarila Komisija. Po eni strani opredeljujejo „doma vzgojene igralce“ kot tiste, ki so bili usposobljeni v „belgijskem“ klubu. Po

drugi strani pa od profesionalnih nogometnih klubov, ki želijo sodelovati v medklubskih nogometnih tekmovanjih, ki spadajo pod zvezo URBSFA, zahtevajo, da na seznam igralcev in v zapisnik vpišejo minimalno število igralcev, ki izpolnjujejo pogoje, zahtevane za tako opredelitev.

- 138 Navedena pravila tako omejujejo možnost igralcev, ki se ne morejo sklicevati na tako „nacionalno“ navezno okoliščino, da bi bili vključeni na seznam igralcev teh klubov in vpisani v zapisnik ter da bi torej nastopali za te klube. Kot je bilo poudarjeno v točki 60 te sodbe, okoliščina, da se v tem smislu omenja sodelovanje igralcev v ekipah, in ne formalna možnost zaposlitve teh igralcev, ni pomembna, saj je sodelovanje na tekmah in tekmovanjih bistveni namen dejavnosti teh igralcev.
- 139 V tem smislu lahko pravila, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, kot je generalni pravobranilec poudaril v točkah 43 in 44 svojih sklepnih predlogov, povzročijo posredno diskriminacijo v škodo igralcev iz druge države članice, saj lahko delujejo predvsem v škodo zadnjih.
- 140 Iz tega izhaja, da ta pravila *prima facie* kršijo prosto gibanje delavcev, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

2. *Obstoj morebitne utemeljitve*

- 141 Nedržavne ukrepe je mogoče dopustiti, čeprav ovirajo svobodo gibanja, določeno v Pogodbi DEU, če se dokaže, prvič, da se z njihovim sprejetjem uresničuje legitimen cilj v splošnem interesu, ki je združljiv s to pogodbo in torej ni zgolj gospodarske narave, in drugič, da upoštevajo načelo sorazmernosti, kar pomeni, da so primerni za zagotovitev uresnitve tega cilja in da ne presegajo tega, kar je potrebno za to, da se ta cilj doseže (glej v tem smislu sodbe z dne 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, točka 104; z dne 16. marca 2010, Olympique Lyonnais, C-325/08, EU:C:2010:143, točka 38, in z dne 13. junija 2019, TopFit in Biffi, C-22/18, EU:C:2019:497, točka 48). Kar zadeva natančneje pogoj v zvezi s primernostjo teh ukrepov, je treba spomniti, da jih je mogoče šteti za primerne za zagotovitev uresnitve navedenega cilja le, če resnično zagotavljajo, da se ta cilj doseže dosledno in sistematično (glej v tem smislu sodbi z dne 8. septembra 2009, Liga Portuguesa de Futebol Profissional in Bwin International, C-42/07, EU:C:2009:519, točka 61, in z dne 6. oktobra 2020, Komisija/Madžarska (Visokošolsko izobraževanje), C-66/18, EU:C:2020:792, točka 178).
- 142 Tako kot pri državnih ukrepih mora avtor teh nedržavnih ukrepov dokazati, da sta ta dva kumulativna pogoja izpolnjena (glej po analogiji sodbi z dne 21. januarja 2016, Komisija/Ciper, C-515/14, EU:C:2016:30, točka 54, in z dne 18. junija 2020, Komisija/Madžarska (Preglednost društev), C-78/18, EU:C:2020:476, točka 77).
- 143 V tej zadevi se mora torej predložitveno sodišče izreči, ali pravila zveze URBSFA, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, izpolnjujejo ta pogoja glede na trditve in dokaze, ki so jih predložile stranke.
- 144 Glede na to je treba spomniti, prvič, da je cilj spodbujanja zaposlovanja in usposabljanja mladih poklicnih nogometašev ob upoštevanju družbene in vzgojne vloge športa, priznane v členu 165 PDEU, in na splošno velikega pomena športa v Uniji, kot je večkrat poudarilo Sodišče, legitimen cilj v splošnem interesu (glej v tem smislu sodbi z dne 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, točka 106, in z dne 16. marca 2010, Olympique Lyonnais, C-325/08, EU:C:2010:143, točka 39).

- 145 Kar zadeva, drugič, primernost pravil, kakršna so obravnavana v postopku v glavni stvari, da dosežejo zadevni cilj, je treba najprej poudariti, da lahko ta cilj v določenih primerih in pod določenimi pogoji upraviči ukrepe, ki sicer niso zasnovani tako, da bi na vnaprej zanesljiv in merljiv način zagotavljali povečanje ali okrepitev zaposlovanja in usposabljanja mladih igralcev, vendar pa lahko vseeno ustvarijo dejanske in pomembne spodbude v tem smislu (glej v tem smislu sodbi z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točki 108 in 109, in z dne 16. marca 2010, *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, točke od 41 do 45).
- 146 Dalje je treba opozoriti, da v obsegu, v katerem pravila, kot so pravila zveze URBSFA, obravnavana v postopku v glavni stvari, od profesionalnih nogometnih klubov, ki želijo sodelovati na medklubskih nogometnih tekmovanjih, ki spadajo pod to zvezo, zahtevajo, da na svoj seznam igralcev in v zapisnik vpišejo minimalno število mladih igralcev, ki jih je usposabljal klub, ki spada pod to zvezo, ne glede na to, kateri klub je to, bo moralo predložitveno sodišče preveriti njihovo primernost, da zagotovijo uresničitev cilja spodbujanja zaposlovanja in usposabljanja mladih igralcev na lokalni ravni, ob upoštevanju vseh pomembnih elementov.
- 147 V zvezi s tem mora predložitveno sodišče upoštevati zlasti dejstvo, da ta pravila s tem, da izenačujejo položaj vseh mladih igralcev, ki jih je usposabljal kateri koli klub, včlanjen v zadevno nacionalno nogometno zvezo, za nekatere od teh klubov, zlasti tiste z znatnimi finančnimi sredstvi, morda ne pomenijo dejanske in pomembne spodbude, da bi zaposlili mlade igralce z namenom, da jih sami usposablajo. Nasprotno, taka politika zaposlovanja in usposabljanja, glede katere je Sodišče že izpostavilo, da je za zadevni klub draga, dolgotrajna in negotova (glej v tem smislu sodbo z dne 16. marca 2010, *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, točka 42), je izenačena z zaposlitvijo mladih igralcev, ki jih je že usposobil kateri koli drug klub, ki je prav tako včlanjen v to zvezo, ne glede na lokacijo tega drugega kluba znotraj ozemelske pristojnosti te zveze. Vendar pa prav lokalne naložbe v usposabljanje mladih igralcev, zlasti če jih izvajajo majhni klubi, po možnosti v partnerstvu z drugimi klubi v isti regiji, z morebitno čezmejno razsežnostjo, prispevajo k izpolnjevanju družbene in vzgojne vloge športa (glej v tem smislu sodbo z dne 16. marca 2010, *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, točka 44).
- 148 Tretjič, kot izhaja iz točk 131 in 132 te sodbe, je treba preveriti, ali so pravila, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, potrebna in sorazmerna, zlasti pravilo o najmanjšem številu „doma vzgojenih igralcev“, ki mora biti v skladu s temi pravili vpisano na seznam igralcev klubov in v zapisnik, glede na skupno število igralcev, ki morajo biti tam omenjeni.
- 149 Vsi elementi, navedeni v prejšnjih točkah te sodbe, in po potrebi vsi drugi elementi, za katere bi predložitveno sodišče menilo, da so pomembni glede na to sodbo, mora navedeno sodišče temeljito in izčrpno presoditi ob upoštevanju trditev in dokazov, ki so jih ali jih bodo predložile stranke v postopku v glavni stvari.
- 150 Glede na vse zgornje premisleke, je treba na vprašani, ki ju je postavilo predložitveno sodišče, kolikor se nanašata na člen 45 PDEU, odgovoriti, da je treba ta člen razlagati tako, da nasprotuje pravilom, ki jih je sprejela zveza, odgovorna za organizacijo nogometnih tekmovanj na nacionalni ravni, ki od vsakega kluba, ki sodeluje na teh tekmovanjih, zahteva, da na svoj seznam igralcev in v zapisnik vpiše minimalno število igralcev, ki so se usposabljali na ozemlju, ki je v pristojnosti te zveze, razen če se dokaže, da so ta pravila primerna za dosledno in sistematično zagotavljanje uresnitve cilja spodbujanja zaposlovanja in usposabljanja mladih poklicnih nogometašev na lokalni ravni in da ne presegajo tega, kar je potrebno, da se ta cilj doseže.

V. Stroški

- 151 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. Člen 101(1) PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje pravilom, ki jih je sprejela zveza, odgovorna za organizacijo nogometnih tekmovanj na evropski ravni, in ki jih izvajajo tako ta zveza kot nacionalne nogometne zveze, ki so njene članice, in ki vsakemu klubu, ki sodeluje na teh tekmovanjih, nalagajo, da na seznam igralcev in v zapisnik vpiše minimalno število igralcev, ki so se usposabljali bodisi v tem klubu bodisi na ozemlju, za katero je pristojna nacionalna zveza, v katero je klub včlanjen, in tudi pravilom, ki jih je sprejela zveza, odgovorna za organizacijo nogometnih tekmovanj na nacionalni ravni, in ki vsakemu klubu, ki sodeluje na teh tekmovanjih, nalaga, da na seznam igralcev in v zapisnik vpiše minimalno število igralcev, ki so se usposabljali na ozemlju v pristojnosti te zveze, če se dokaže, na eni strani, da ti sklepi podjetniških združenj lahko prizadenejo trgovino med državami članicami in, na drugi strani, da je njihov cilj ali posledica omejevanje konkurence med profesionalnimi nogometni klubi, razen če se v drugi od teh hipotez s prepričljivimi argumenti in dokazi dokaže, da so bodisi utemeljeni z uresničevanjem enega ali več legitimnih ciljev, ki so nujno potrebni za ta namen.
2. Člen 101(3) PDEU je treba razlagati tako, da takim sklepom podjetniških združenj, če se izkaže, da so v nasprotju z odstavkom 1 tega člena, ne omogoča, da bi zanje veljala izjema od uporabe tega odstavka le, če se s prepričljivimi argumenti in dokazi dokaže, da so izpolnjeni vsi za to potrebni pogoji.
3. Člen 45 PDEU je treba razlagati tako, da nasprotuje pravilom, ki jih je sprejela zveza, odgovorna za organizacijo nogometnih tekmovanj na nacionalni ravni, ki od vsakega kluba, ki sodeluje na teh tekmovanjih, zahteva, da na svoj seznam igralcev in v zapisnik vpiše minimalno število igralcev, ki so se usposabljali na ozemlju, ki je v pristojnosti te zveze, razen če se dokaže, da so ta pravila primerna za dosledno in sistematično zagotavljanje uresničitve cilja spodbujanja zaposlovanja in usposabljanja mladih poklicnih nogometašev na lokalni ravni in da ne presegajo tega, kar je potrebno, da se ta cilj doseže.

Podpisi